



# สื่อ

เพื่อการเปลี่ยนแปลง

การทำงานร่วมกับสื่อใน  
ประเด็นเพศวิถี อัตลักษณ์ทาง  
เพศสถานะ การแสดงออก  
และลักษณะทางเพศใน  
ประเทศไทย

ลิขสิทธิ์ © มหาวิทยาลัยบูรพา

All rights reserved

มิถุนายน 2560

ขอความกรุณาเสาะความรับผิดชอบ

การแสดงความคิดเห็นในงานวิจัยฉบับนี้เป็นของคณะผู้วิจัยแต่เพียงผู้เดียวและไม่แสดงถึงความเห็นหรือจุดยืนของมหาวิทยาลัยบูรพา หรือ ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติแต่อย่างใด

มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131

ออกแบบปกและเล่ม โดย Thu Anh Do

**สื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง:  
การทำงานร่วมกับสื่อในประเด็นเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ  
การแสดงออกและลักษณะทางเพศในประเทศไทย**

(โครงการวิจัยนำร่อง: การศึกษาเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การ  
แสดงออกและลักษณะทางเพศในสื่อ)



# สารบัญ

คำนำ.....	3
กิตติกรรมประกาศ.....	5
บทสรุปผู้บริหาร .....	6
บทที่ 1: บทนำ .....	11
บทที่ 2: แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม: หลักการของสื่อ ด้านข่าวและการนำเสนอความหลากหลายทางเพศ .....	16
บทที่ 3: ผลการวิจัย: ความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวของไทย – ภาพลักษณ์ที่ “มนุษย์” ตีตรา “มนุษย์” ด้วยกันเอง .....	23
บทที่ 4: ข้อสรุปและอภิปรายจากข้อค้นพบหลัก: ประเด็นสำคัญและ ความท้าทาย .....	36
บทที่ 5: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย .....	40
บรรณานุกรม.....	45
เอกสารแนบ 1: ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภา การหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ .....	47
เอกสารแนบ 2: คำสำคัญที่ใช้ในการค้นหาจากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ .....	50
เอกสารแนบ 3: ตัวอย่างของการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลาก หลายทางเพศที่มีความเป็นกลางและปราศจากอคติ .....	52
ประวัติคณະนักวิจัย.....	56

# สารบัญภาพ

ภาพที่ 1: แสดงจำนวนของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ .....	24
ภาพที่ 2: แสดงการเปรียบเทียบจำนวนการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง .....	25
ภาพที่ 3: แสดงสัดส่วนของแหล่งข่าว .....	26
ภาพที่ 4: แสดงสัดส่วนของแหล่งที่มาของข่าว .....	27
ภาพที่ 5: แสดงสัดส่วนประเภทของข่าว .....	28
ภาพที่ 6: แสดงสัดส่วนของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา .....	29
ภาพที่ 7: ภาพของหญิงรักหญิงในลักษณะท่าทางในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศเป็นภาพประกอบข่าว .....	30
ภาพที่ 8: ภาพข่าวที่เชื่อมโยงกับภาพลักษณะชายรักชายและภาพของชายรักชายที่ถูกประกอบสร้างในฐานะผู้หมกมุ่นทางเพศ .....	32
ภาพที่ 9: การใช้ภาพของหญิงข้ามเพศเพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่ข่าวและภาพของผู้แต่งกายข้ามเพศมักถูกชายภาพในฐานะตัวตลกเพื่อ โปรมอตชีริสต์โทรทัศน์ .....	34
ภาพที่ 10: ภาพล้อเลียนพระโดยเชื่อมโยงความเป็นพระเข้ากับความหลากหลายทางเพศผ่านการล้อเลียนคำว่า “นะจ๊ะ” ของนักบวชในลัทธิคังถ่าวและใช้รูปแบบตัวหนังสือพาดหัวข่าวที่มีนัยยะแสดงให้เห็นถึงความ เป็นหญิงอย่างชัดเจน .....	39

# คำนำ

หนึ่งในวิสัยทัศน์ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา คือ การเป็นศูนย์กลางแห่งความเป็นเลิศทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของประเทศ โดยมีพันธกิจหลัก คือ การสร้างงานวิจัยและองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและโดดเด่นในระดับสากล

โครงการวิจัย เรื่อง “การศึกษาเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออกและลักษณะทางเพศในสื่อ” จึงถือเป็นหนึ่งในพันธกิจหลักของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรของคณะฯ ได้สร้างงานวิจัยและองค์ความรู้เพื่อหนุนเสริมให้เกิดการยกระดับการทำงานของสื่อมวลชนไทยในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่ผู้นำเสนอต้องเคารพต่อหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนและหลักการสากลด้านสิทธิมนุษยชนต่อไปในอนาคต

ในฐานะของคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กระผมขอขอบคุณสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประเทศไทย องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ (USAID) และโครงการ BEING LGBTI in ASIA ที่ให้ความสำคัญในประเด็นเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะและการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศ (Sexual Orientation, Gender Identity and Expression: SOGIE) ในประเทศไทยและเป็นแรงสนับสนุนสำคัญให้โครงการวิจัยนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนำร่องนี้จะสามารถเป็นองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อต่อยอดให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกทั้งในโลกทางวิชาการและการขับเคลื่อนเชิงสังคม-วัฒนธรรมของประเทศไทยในประเด็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศอย่างแท้จริงในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด  
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา



# คำนำ

หญิงรักหญิง ชายรักชาย คนรักสองเพศ คนข้ามเพศ และ บุคคลที่เป็นอินเทอร์เซ็กส์ (LGBTI) ในประเทศไทย ต้องเผชิญกับการตีตรา การเลือกปฏิบัติ และ ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุแห่งเพศวิถี อัตลักษณ์ และ การแสดงออกทางเพศ หรือ ลักษณะทางเพศของพวกเขา การเลือกปฏิบัติเกิดขึ้นได้ทั้งในการทำงาน การได้รับบริการด้านสุขภาพ การเช่าหรือซื้อที่พักอาศัย และ การเข้าถึงการศึกษา ตลอดจนความเสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงทางเพศ และ ต่อร่างกาย

สื่อสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองของสังคมได้ ทัศนคติของสังคมที่มีต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นภาพสะท้อนจากสิ่งที่สื่อนำเสนอเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ต่อสังคม ดังที่รายงานวิจัยฉบับนี้นำเสนอ ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศแทบไม่มีพื้นที่ในสื่อ และเมื่อมีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ ก็เป็นการนำเสนอข่าวที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง มีลักษณะเหมารวม และ เต็มไปด้วยอคติ หรือปราศจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และ ลักษณะทางเพศ สื่อสามารถมีบทบาทสำคัญในการแก้ภาพพจน์เชิงลบ ตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสาธารณชนเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศต้องเผชิญได้ โดยการเพิ่มพื้นที่ในสื่อในการรายงานข่าวมากขึ้นเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง ซึ่งแสดงให้เห็นความหลากหลายที่แท้จริงของบุคคลกลุ่มนี้

ในปี 2558 สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสนับสนุน โครงการวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์การทำข่าวเกี่ยวกับวิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ และ ลักษณะทางเพศ ของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในพื้นที่สื่อในประเทศไทย จากผลการวิจัยนี้พบว่า มีสื่อข่าวไทยจำนวนมากที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งมักนำไปสู่การนำเสนอข่าวในเชิงลบเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ ซึ่งทำให้พวกเขาถูกมองว่าแปลกแยกจากบุคคลอื่นในสังคม

หนึ่งในพันธกิจสำคัญของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติคือการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมและความเสมอภาคทางเพศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญที่ว่า “ไม่ทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลัง” และ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชายขอบทั้งหลาย รวมถึงผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป้าหมายข้อที่ 10 ของ SDG เกี่ยวกับ “การลดความไม่เท่าเทียมกัน” โดยมีเป้าประสงค์เพื่อเสริมสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และ การเมืองของคนทุกคนในสังคม โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ภาวะทุพพลภาพ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ดินกำเนิด ศาสนา หรือ สถานะทางเศรษฐกิจหรือสถานะอื่นๆ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติเชื่อมั่นอย่างยิ่งว่า การเพิ่มพื้นที่สื่อให้แก่ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศและการนำเสนอข่าวที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุคคลกลุ่มนี้ในสื่อ เป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขภาพพจน์ที่ผิดตลอดจนลดการตีตรา และ การเลือกปฏิบัติต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

สื่อไทยสามารถเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญยิ่งในการปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคม นโยบาย และ โครงการ อีกทั้งสามารถเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการตีตราและการเลือกปฏิบัติ เราหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้จะช่วยเสริมสร้างบทบาทของสื่อในกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ตลอดจนประเด็นการตีตราและการเลือกปฏิบัติ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญหากเราจะบรรลุเป้าหมายร่วมที่สำคัญที่ว่า “ไม่ทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลัง”

มาร์ติน ฮาร์ท-แธนเซน  
รองผู้แทนโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ  
สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP ประเทศไทย)





# กิตติกรรมประกาศ

โครงการ สื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง: การทำงานร่วมกับสื่อในประเด็นเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออกและลักษณะทางเพศในประเทศไทย เป็นโครงการวิจัยจากความร่วมมือระหว่างคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

ผู้วิจัยหลัก คือ ดร.กัณวดี ฟองแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีคณะผู้วิจัยร่วม ได้แก่ โอนพร เครือแดง สุমন อุ่นสาธิต เมธาวิ คัมภีร์ทัศนีย์ นิสารัตน์ จงวิศาล อรอนงค์ อรุณเอก จากองค์การเลิฟพีทชา และ Jensen Byrne ตำแหน่งเจ้าหน้าที่โครงการด้านสิทธิมนุษยชน UNDP สำนักงานภูมิภาคประจำกรุงเทพฯ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ Timo Ojanen ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศจากคณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ Dr. Jan Willem de Lindvanwijngaarden ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สำหรับมิตรภาพทางวิชาการที่มีให้กันตลอดมาและคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณ Andy Quan ที่กรุณาตรวจแก้ภาษาในรายงานภาคภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ที่กรุณาให้การสนับสนุนตั้งแต่กระบวนการพัฒนาโครงร่างวิจัยจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ

Nadia Rasheed ตำแหน่งหัวหน้าทีม Katri Kivioja ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญโครงการ และ Ian Mungall ตำแหน่งนักวิเคราะห์โครงการ จาก UNDP สำนักงานภูมิภาคประจำกรุงเทพฯ และ ทิพวรรณ บุญรอด ตำแหน่งผู้ช่วยโครงการ จาก UNDP สำนักงานประจำประเทศไทย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บูรณเดชาชัย หัวหน้าสาขาวารสารศาสตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตาภา สุขพลัภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้เกียรติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและชี้แนะแนวทางที่มีค่าต่อการพัฒนารายงานการวิจัย

Edmund Settle ที่ปรึกษาด้านนโยบาย UNDP สำนักงานภูมิภาคประจำกรุงเทพฯ และ สุภาณี พงษ์เรืองพันธ์ุ UNDP สำนักงานประจำประเทศไทย ที่กรุณาให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการวิจัยและการพัฒนารายงานการวิจัยอย่างดีเยี่ยม

รายงานการวิจัยนี้สนับสนุนโดย UNDP ภายใต้โครงการ Being LGBTI in Asia เพื่อนำเสนอปัญหาด้านความไม่เท่าเทียม ความรุนแรง และการเลือกปฏิบัติโดยมีสาเหตุจากเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออก อัตลักษณ์ทางเพศและลักษณะทางเพศ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางด้านสุขภาพและทางสังคมอย่างเท่าเทียม

# บทสรุปผู้บริหาร

ที่ผ่านมา ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก การนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อ ซึ่งประกอบด้วย วิทยุ ทีวี หนังสือพิมพ์ นิตยสาร นิตยสารสองเพศ นิตยสารข้ามเพศ นิตยสารสองเพศ และผู้ไม่นิยมเพศมักเป็นไปในด้านลบ โดยปราศจากความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลดังกล่าว<sup>1</sup> ซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่ผ่านมาส่งผลต่อการเกิดอคติ ความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และผลักผู้มีความหลากหลายทางเพศให้กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบในวงกว้างระดับภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โครงการ Being LGBTI in Asia ได้ริเริ่มโปรแกรมเชิงกลยุทธ์ในระดับภูมิภาคเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในด้านบวก โดยการดำเนินโครงการในแต่ละประเทศ นอกจากโครงการวิจัยนักร้อง การศึกษาเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออกและลักษณะทางเพศในสื่อ ยังประกอบด้วยการจัดสัมมนาโต๊ะกลมเพื่อสร้างความตระหนักในกลุ่มสื่อมวลชนและผู้มีส่วนสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในเชิงบวก โดยโครงการวิจัยนักร้องครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อด้านข่าวในการสะท้อน รวมทั้งฝังลึกภาพตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
2. เพื่อค้นหาแนวทาง แบบแผนของการนำเสนอข่าวและภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในมิติต่างๆ ได้แก่ จำนวนของการนำเสนอ แหล่งข่าวและที่มาของข่าว ประเภทของข่าว รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าว และการนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
3. เพื่อชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญและความท้าทายในการจัดการปัญหาการนำเสนอในทางลบของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
4. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งของสื่อเพื่อสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นสิทธิมนุษยชน รวมทั้งลดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

## แนวคิดหลัก

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดหลักจำนวน 2 แนวคิดคือ ทฤษฎีการจัดวาระของสื่อ (agenda-setting theory)<sup>2</sup> และทฤษฎีการสร้างภาพตัวแทน (theory of representation)<sup>3</sup> โดยมุ่งทำความเข้าใจกระบวนการนำเสนอข้อมูล

1 UNDP (2013). Stigma, Discrimination and Key Affected Populations: Strengthening the Role of Media Advocacy in Sri Lanka through a Critical Analysis of News Media Coverage. Bangkok; UNDP, USAID (2014). Being LGBT in Asia: Thailand Country Report. Bangkok; UNDP, USAID (2014). Being LGBT in Asia: Philippines Country Report. Bangkok; USAID (2014). Being LGBT in Asia: Indonesia. Country Report. Bangkok; Fongkaew, K. (2014). School Girls' Sexualities, Media and Popular Culture in Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai. Ph.D. Dissertation, Chiang Mai University.

2 McCombs, M. (2004). Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion. Cambridge: Blackwell Publishing.

3 Hall, S. (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London: Sage.

ข่าวสารของสื่อด้านข่าวในการสะท้อน การฝังลึกภาพตีตรา และการเลือกปฏิบัติต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ

## กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากสื่อด้านข่าวจำนวน 6 สำนัก โดยแบ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวจำนวน 5 ฉบับ โดยเป็นสื่อด้านข่าวภาษาไทย จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นิตยสารผู้จัดการรายสัปดาห์ นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ นิตยสารกอสซิปสตาร์ และเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ รวมทั้งสื่อด้านข่าวในรูปแบบเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ จำนวน 1 เว็บไซต์ คือ วอยซ์ทีวี โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลครอบคลุมช่วงเวลา 1 ปี ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2557 ถึง มิถุนายน 2558

## ข้อค้นพบหลัก

ข้อค้นพบหลักของการวิจัยสามารถนำเสนอได้ใน 5 มิติหลัก ดังต่อไปนี้

1. จำนวนของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Volume of LGBTIQ Covered) พบว่า ใน 1 รอบปี การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมีทั้งหมด 870 ข่าว โดยแบ่งเป็นไทยรัฐ จำนวน 291 ข่าว (ร้อยละ 33) บางกอกโพสต์ จำนวน 189 ข่าว (ร้อยละ 22) กอสซิปสตาร์ จำนวน 155 ข่าว (ร้อยละ 18) วอยซ์ทีวี จำนวน 137 ข่าว (ร้อยละ 16) ผู้จัดการรายสัปดาห์ จำนวน 51 ข่าว (ร้อยละ 6) และมติชนสุดสัปดาห์ จำนวน 47 ข่าว (ร้อยละ 5)

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบจำนวนการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง พบว่า มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับชายรักชาย (gay) มากที่สุดเป็นจำนวน 351 ข่าว (ร้อยละ 33.5) ตามด้วยบุคคลข้ามเพศ (transgender) จำนวน 195 ข่าว (ร้อยละ 18.6) ซึ่งประกอบด้วย หญิงข้ามเพศ (female transgender) จำนวน 185 ข่าว (ร้อยละ 17.7) และชายข้ามเพศ (male transgender) จำนวน 10 ข่าว (ร้อยละ 0.9) ตามมาด้วยหญิงรักหญิง (lesbian) จำนวน 143 ข่าว (ร้อยละ 13.6) บุคคลรักสองเพศ (bisexual) จำนวน 74 ข่าว (ร้อยละ 7.1) ผู้ที่ไม่นิยามเพศ (queer) จำนวน 41 ข่าว (ร้อยละ 4) และบุคคลสองเพศ (intersex) จำนวน 2 ข่าว (ร้อยละ 0.2) นอกจากนี้ ยังพบการนำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวม (LGBTIQ) อีกจำนวน 241 ข่าว (ร้อยละ 23)<sup>4</sup>

2. แหล่งข่าวและที่มาของข่าว (Source and Location) จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของแหล่งข่าว (source) ของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) มาจากแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ (secondary source) โดยเฉพาะการนำเสนอจากแหล่งข่าวที่เป็นบุคคลอื่น มิได้มาจาก “เสียง” ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะผู้ตกเป็นข่าว ในขณะที่เดียวกัน พบว่าส่วนน้อย (ร้อยละ 12) เป็นข่าวที่ได้มาจากแหล่งข่าวแบบปฐมภูมิ (primary source) ซึ่งเป็นการให้ข่าวจากผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง

4 จำนวนรวมในส่วนของการเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง พบว่า มีจำนวน 1,047 ข่าว ซึ่งมากกว่าจำนวนรวมในเบื้องต้น คือ 870 ข่าว เนื่องจากพบว่าในบางข่าวมีการนำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าหนึ่งกลุ่มขึ้นไป

ในส่วนของแหล่งที่มา (location) ของข่าว พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65) เป็นข่าวที่มาจากแหล่งข่าวในประเทศ (national / domestic) โดยพบว่าเป็นการนำเสนอในลักษณะของข่าวที่เน้นการกระตุ้นอารมณ์ (sensational news) โดยเฉพาะข่าวบันเทิง หรือข่าวลักษณะอื่นๆที่ไม่มีความสำคัญต่อสังคมโดยรวม ในขณะที่พบว่าเป็นข่าวที่มาจากแหล่งข่าวจากต่างประเทศ (international) (ร้อยละ 35) นอกจากนี้เป็นข่าวบันเทิงจากต่างประเทศ การนำเสนอข่าวส่วนหนึ่งเป็นรูปแบบของข่าวเชิงคุณภาพที่นำเสนอสาระความรู้ และประเด็นที่สำคัญ เช่น สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น

3. **ประเภทของข่าว (Content)** พบว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.5) อยู่ในหมวดของข่าวบันเทิง โดยเน้นนำเสนอเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบุคคลในวงการบันเทิง แฟชั่น และวัฒนธรรมร่วมสมัย รองลงมา (ร้อยละ 25) อยู่ในหมวดของข่าวสังคมที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นในประเด็นที่อยู่ในกระแสสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว ตามมาด้วยข่าวอาชญากรรม และความรุนแรง (ร้อยละ 9.5) กีฬา (ร้อยละ 8.5) โลกไซเบอร์ (ร้อยละ 8) และการเมือง (ร้อยละ 6.5)

4. **รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าว (Presentation of News Story)** พบว่ารูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาของข่าวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.5) เป็นลักษณะของข่าวเบา (soft news) โดยนำเสนอในลักษณะของข่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนกลุ่มน้อยในสังคมที่ไม่มีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ในมากนัก มีเนื้อหาในทางเบาสมองเน้นให้ความบันเทิงและความรู้สึกทางอารมณ์มากกว่าสาระความรู้ ในขณะที่พบว่ามีส่วนน้อยที่นำเสนอเนื้อหาข่าวแบบข่าวน้ำหนัก (hard news) (ร้อยละ 30.5) โดยเน้นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อเรื่องในเชิงสาระและเป็นประโยชน์ อาทิ สิทธิมนุษยชน กฎหมาย การศึกษา เป็นต้น

5. **การนำเสนอภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Representation of LGBTIQ People)** พบว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อบางส่วนได้ตีตราและสร้างภาพตัวแทนเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในกระบวนการและรูปแบบต่างๆดังต่อไปนี้

5.1 พบการใช้ภาษาและการให้สมญานามที่ตีตรา คุกคาม และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของหญิงรักรักร (lesbian) ในหลายกรณี เช่น คนตรีไทย หลงค์ชนิ กลิ่นเลสเบียน โขย เป็นต้น รวมทั้งการนำเสนอภาพที่สื่ออัยยะทางเพศ

5.2 ภาพตัวแทนของชายรักรักร (gay) ถูกประกอบสร้างในฐานะผู้ที่หมกมุ่นกับความสวยงาม เพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และอาชญากรรม ในบางกรณี ความเป็นเกย์ถูกใช้ในการลดทอนความน่าเชื่อถือของบุคคลผู้เป็นข่าว รวมทั้งพบการใช้ภาษาและให้คำฉายานามที่ตีตรา คุกคาม และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของชายรักรักร อาทิ อมกนเขา แก๊งค์เกย์ แก๊งค์ไม้ป่าเดียวกัน ส้วมเต็ม ระเบิดถึง เสือเหลือง หรือ สายเหลือง เป็นต้น

5.3 บุคคลรักรักรสองเพศ (bisexual) ถูกสร้างภาพตัวแทนในฐานะของผู้หมกมุ่นในกามารมณ์เนื่องจากเป็นบุคคลที่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้กับเพศใดก็ได้

5.4 บุคคลข้ามเพศ (transgender) ถูกนำเสนอในฐานะปัญหาของสังคม ตัวตลก และเป็นผู้มีความต้องการทางเพศสูงกว่าบุคคลปกติ ผ่านการนำเสนอข่าวแบบตัดสินผู้เป็นข่าว การใช้รูปประกอบในลักษณะที่ตีตรา รวมทั้งใช้ภาษาและให้ฉายานามที่เจืออารมณ์ และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น กระเทยร้องซัด ตู๊ดยั๊กลวงโลก หอยเทียม เกิดมาเพื่อฆ่าชะนี สาวแตก ก้นกระดกพร้าวด้ดำ เป็นต้น รวมทั้งเป็นที่น่าสังเกตว่าสื่อด้านข่าวยังขาดความละเอียดอ่อนอันเกิดจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชายข้ามเพศที่จำกัด โดยมักใช้คำว่า “ทอม” หรือ “สาวหล่อ” เป็นฉายานามในการเรียกชายข้ามเพศ

5.5 ผู้ที่ไม่นิยมเพศ (queer) ถูกนำเสนอในลักษณะของตัวตลกหรือผู้ที่ผิดแปลกไปจากบุคคลทั่วไปโดยการเน้นนำเสนอในลักษณะที่ตัดสินผู้ที่เป็นข่าว

5.6 บุคคลสองเพศ (intersex) ถูกนำเสนอเพียง 2 ข่าว โดยข่าวแรกเป็นข่าวเกี่ยวกับเทพเจ้าในความเชื่อของฮินดูที่มีลักษณะทั้งหญิงและชายในร่างเดียวกัน ในขณะที่ข่าวที่อีกข่าวหนึ่งเป็นสารคดีข่าวเกี่ยวกับความยากลำบากในชีวิตด้วยสาเหตุจากการเป็นบุคคลสองเพศ ซึ่งการขาดพื้นที่ของบุคคลสองเพศในสื่อด้านข่าวของไทยสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลสองเพศเป็นกลุ่มบุคคลที่ไร้ตัวตนในสังคมไทยโดยทั่วไป

5.7 ข่าวที่นำเสนอโดยกล่าวถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวม (ส่วนใหญ่ใช้คำว่า LGBT, ความหลากหลายทางเพศ หรือ เกย์) พบว่า ส่วนใหญ่มีการนำเสนอในลักษณะที่เป็นกลาง แต่ก็ยังพบว่าบางบทความนำเสนอความหลากหลายทางเพศในเชิงตีตราอยู่

## บทสรุป

บทสรุปจากข้อค้นพบหลักของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนส่วนหนึ่งได้นำเสนอข่าวสารข้อมูลโดยขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวในฐานะกลุ่มคนที่ผิดแปลกแตกต่างจากผู้คนทั่วไปผ่านกระบวนการจัดวางและนำเสนอภาพตัวแทนเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในรูปแบบใดแบบหนึ่ง รวมถึงกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบตีตราโดยการกล่าวถึงเพศสถานะและเพศวิถีที่แตกต่างเพื่อเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยตั้งใจ จนกลายเป็นภาพเหมารวมด้านลบของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในที่สุด นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า ผู้มีความหลากหลายทางเพศบางส่วนยังขาดพื้นที่ในสื่อหรือถูกละเลยจากนำเสนอของสื่อ โดยสื่อได้เน้นนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในรูปแบบและลักษณะที่เป็นแบบฉบับโดยจำกัดการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศเพียงบางลักษณะที่สมารถลักษณะทวีลักษณ์ของความเป็นหญิง-ชาย จึงส่งผลให้กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การจำกัดความเหล่านี้นกลายเป็นบุคคลที่ไร้ตัวตนในพื้นที่ของสื่อและพื้นที่ทางสังคมไปโดยปริยาย การศึกษาในครั้งนี้พบอีกกว่า สื่อมวลชนบางส่วนนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านการครอบงำของอุดมการณ์แบบปิตาธิปไตย ส่งผลให้เกิดการประกอบสร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ แม้แต่ในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง รวมทั้งพบว่า การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศของสื่อมวลชนบางส่วนได้ขัดต่อจริยธรรมตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพหนังสือพิมพ์

## ข้อเสนอแนะ

ในส่วน of ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมทั้งกลุ่มผู้รับสารและผู้มีความหลากหลายทางเพศ ดังต่อไปนี้

1. องค์กรรัฐบาล ควรสนับสนุนในการให้สิทธิทั้งในทางกฎหมายและสวัสดิการสังคมแก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศให้เท่าเทียมกับกลุ่มคนทั่วไป ควรสนับสนุนให้บุคลากรของรัฐมีส่วนร่วมในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นความหลากหลายทางเพศร่วมกับหน่วยงานที่ขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว องค์กรรัฐที่เกี่ยวข้องที่ดำเนินการเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการศึกษาควรเป็นผู้นำในการประกอบสร้างทัศนคติและ

ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานแก่ประชาชนในประเด็นความหลากหลายทางเพศ ควรมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้สื่อมวลชนรักษาระยะห่างของวิชาชีพ สร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกำกับดูแลการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่ออย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนทางสังคมและการผลิตงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการประสานการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งในเชิงกิจกรรมทางสังคมและวิชาการ

- 2. องค์กรสื่อมวลชน** ควรสร้างความตระหนักในกลุ่มเจ้าของสื่อ ผู้บริหาร กองบรรณาธิการ ให้เห็นความสำคัญในมิติของความหลากหลายทางเพศ ควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และความหลากหลายทางเพศร่วมกับหน่วยงานที่ขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว ควรสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในกลุ่มสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยเฉพาะสื่อมวลชนในระดับปฏิบัติการและสื่อมวลชนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งควรสนับสนุนกระบวนการเสริมสร้างทักษะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพัฒนาเครือข่ายสื่อมวลชนในการรณรงค์และสร้างสรรค์เนื้อหาที่สร้างสรรค์เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ
- 3. สภาวิชาชีพสื่อมวลชน สมาคมสื่อมวลชนแขนงต่างๆ รวมทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแล และพัฒนาสื่อมวลชน** ควรมีกระบวนการในการกำกับดูแล และสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน โดยมีหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพกำกับอยู่เสมอ ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาสื่อ ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเกี่ยวกับช่องทางการแสดงความคิดเห็น หรือข้อร้องเรียนของผู้รับสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อแขนงต่างๆ รวมทั้งควรจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพสื่อเกี่ยวกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
- 4. องค์กรการศึกษา** ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์เกี่ยวกับประเด็นสื่อและความหลากหลายทางเพศ ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยและคณาจารย์ผู้สอนในสายวิชานิเทศศาสตร์ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
- 5. องค์กรที่ทำงานในประเด็นความหลากหลายทางเพศ** ควรมีการพัฒนาคู่มือสำหรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศเพื่อให้มาตรฐาน และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายของสื่อมวลชนในระดับต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกในเครือข่ายในประเด็นความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกในเครือข่ายเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต่อไป
- 6. ผู้รับสารทั่วไป และกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ** ควรตระหนักในความเป็นผู้รับสารที่ตื่นตัว โดยพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในเครือข่ายทางสังคมต่างๆ เพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบการนำเสนอของสื่อมวลชนในลักษณะต่างๆ

บทที่ 1

บทนำ



อัตลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTIQ) ซึ่งประกอบด้วย หญิงรักหญิง (Lesbian) ชายรักชาย (Gay) บุคคลรักสองเพศ (Bisexual) บุคคลข้ามเพศ (Transgender) บุคคลสองเพศ (Intersex) และผู้ไม่นิยมเพศ (Queer) ยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในสื่อด้านข่าว แม้ว่าได้มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลดังกล่าว แม้ว่าสื่อของไทยได้มีการปรับตัวในการให้พื้นที่ในสื่อมากขึ้นและมีความหลากหลายมากกว่าที่เป็นมาในอดีต โดยเฉพาะในสื่อบันเทิง<sup>5</sup> แต่แนวทางการนำเสนอมักเป็นในทางที่เหมารวมหรือนำเสนอในทางลบโดยปราศจากความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลดังกล่าว โดยการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อสาธารณะมักเป็นไปในทางเบียดเบียนจากบุคคลในสังคมทั่วไปหรือในฐานะผู้ที่มีความเบี่ยงเบนและพร่องทางจิต ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจของสื่อและสังคมโดยรวมต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีได้มองกลุ่มคนเหล่านี้ว่าเป็นคนปกติเหมือนกับประชากรทั่วไปที่มีนิยามตนเองว่า “หญิง” หรือ “ชาย”<sup>6</sup>

การรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศของสังคมไทยในลักษณะดังกล่าวจึงสามารถเชื่อมโยงได้กับรูปแบบของนำเสนอภาพตัวแทนของสื่อในมิติของเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศผ่านการสะท้อนและฝังลึกภาพตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ การการจัดวาระของสื่อ<sup>7</sup> ผ่านนำเสนอในเชิงเหยียดเพศ ภาพเหมารวมในด้านลบ การไม่มีพื้นที่ในสื่อ และการใช้ภาษาของสื่อได้ขยายความรุนแรงของภาพตีตราที่เกิดขึ้นแก่กลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งเนื้อหาของสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไปในสังคมและได้พัฒนาไปเป็นวาทกรรมหลัก (Grand Narrative)<sup>8</sup> ที่ถืออำนาจนำในสังคมไทย นำไปสู่การขบแย้งภาพตีตราและเลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อและสังคมโดยรวม ปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลต่ออคติ ความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และผลักผู้มีความหลากหลายทางเพศให้กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบในสังคมวงกว้าง<sup>9</sup>

จากการรับรู้ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศสังคมไทยในลักษณะดังกล่าว กลุ่มคนเหล่านี้จึงมักถูกนิยามในลักษณะของ “ผู้มีความเบี่ยงเบนทางเพศ” เนื่องจากมิได้มีลักษณะของเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออกอัตลักษณ์ทางเพศที่สังคมได้กำหนด สังคมจึงมีทัศนคติต่อบุคคลเหล่านี้ว่ามีความบกพร่อง ไม่ปกติ ซึ่งเป็นการบ่มเพาะให้เกิดอคติและความรุนแรงอันหลากหลายที่แอบแฝงในสังคม อาทิ การดูถูก การเหยียดหยาม และการละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์ขั้นพื้นฐานในรูปแบบต่างๆ<sup>10</sup>

ที่ผ่านมา ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก การนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อ ซึ่งประกอบ

5 สิริภพ แก้วมาก. (2559). การสร้างตัวละครหลักและวิธีการเล่าเรื่องชายรักชายในสื่อบันเทิงไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

6 นิกร อาทิตย์. (2552). มองเกย์ผ่านสื่อมวลชน. ใน เปิดประตูสู่รัฐ หนังสือและเว็บไซต์ของเกย์-กระเทยในสังคมไทย. ปีเตอร์ เอ. แจ็คสัน และ นฤพนธ์ ศิวังวิเศษ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ควอลิตี้ กราฟฟิค เฮาส์. 152-158.

7 McCombs, M. (2004). *Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Blackwell Publishing.

8 Lyotard, J. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Manchester: Manchester University Press.

9 จร สิงห์โกวิท. (2557). สื่อตีตรา: การผลิตข้ามชาติ เกย์ ในสังคมไทย. วารสารนิคัภาษาและการสื่อสาร 18(20), 64-76.; วิทยา แสงอรุณ. (2554). สื่ออย่างมือโปร แนวทางการนำเสนอเรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพฯ: สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.

10 De Lind van Wijngaarden, J., & Ojanen, T. (2016). Identity Management and Sense of Belonging to a Gay Community Among Young Rural Thai Same-sex Attracted Men: Implications for HIV Prevention and Treatment. *Culture, Health and Sexuality*. 18(4), pp. 377-390; วารุณี ฟองแก้ว, นริสา วงศ์พนารักษ์, กังวาล ฟองแก้ว, และ สุมาลี เลิศมัลลิกภาพร. (2549) การศึกษาอัตลักษณ์ทางเพศในวัยรุ่น. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.



ด้วย หญิงรักหญิง ชายรักชาย บุคคลรักสองเพศ บุคคลข้ามเพศ บุคคลสองเพศ และผู้ไม่นิยมเพศมักเป็นไปในด้านลบโดยปราศจากความเข้าใจที่ถูกต้องชัดเจนเกี่ยวกับเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ และการแสดงออก อัตลักษณ์ทางเพศของกลุ่มบุคคลดังกล่าว<sup>11</sup> โดยเฉพาะในสังคมไทย การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบที่ผ่านมาส่งผลต่อการเกิดอคติ ความเกลียดชัง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชน และผลักผู้มีความหลากหลายทางเพศให้กลายเป็นกลุ่มคนชายขอบในวงกว้าง<sup>12</sup>

เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โครงการ Being LGBTI in Asia จึงได้ริเริ่มโครงการวิจัย การศึกษาเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออกและลักษณะทางเพศในสื่อ ในฐานะโครงการวิจัยนำร่องภายใต้โครงการหลัก สื่อเพื่อการเปลี่ยนแปลง: การทำงานร่วมกับสื่อในประเด็นเพศวิถี อัตลักษณ์ทางเพศสถานะ การแสดงออกและลักษณะทางเพศในประเทศไทย เพื่อนำเสนอสภาพปัญหาเกี่ยวกับการนำเสนอภาพตัวแทนและการตีตราต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวของประเทศไทยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของสื่อในการทำหน้าที่ส่งเสริมประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อด้านข่าวในการสะท้อน รวมทั้งฝังลึกภาพตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
2. เพื่อค้นหาแนวทาง แบบแผนของการนำเสนอข่าวและภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในมิติต่างๆ ได้แก่ จำนวนของการนำเสนอ แหล่งข่าวและที่มาของข่าว ประเภทของข่าว รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าว และการนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
3. เพื่อชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญและความท้าทายในการจัดการปัญหาการนำเสนอในทางลบของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ
4. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสร้างความเข้มแข็งของสื่อเพื่อสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นสิทธิมนุษยชน รวมทั้งลดการตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

11 UNDP (2013). Stigma, Discrimination and Key Affected Populations: Strengthening the Role of Media Advocacy in Sri Lanka through a Critical Analysis of News Media Coverage. Bangkok; UNDP, USAID (2014). Being LGBT in Asia: Thailand Country Report. Bangkok; UNDP, USAID (2014). Being LGBT in Asia: Philippines Country Report. Bangkok. USAID (2014). Being LGBT in Asia: Indonesia. Country Report. Bangkok; Fongkaew, K. (2014). School Girls' Sexualities, Media and Popular Culture in Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai. Ph.D. Dissertation, Chiang Mai University.

12 UNDP, USAID (2014) Being LGBT in Asia: Thailand Country Report.

## กระบวนการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากสื่อด้านข่าวจำนวน 6 สำนัก โดยแบ่งเป็นข่าวจากสื่อหนังสือพิมพ์จำนวน 5 ฉบับ (ภาษาไทย จำนวน 4 ฉบับ และภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ) และเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ จำนวน 1 เว็บไซต์ โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลครอบคลุมช่วงเวลา 1 ปี ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2557 ถึง มิถุนายน 2558 โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบเจาะจงจากสื่อด้านข่าวที่ได้รับความนิยมของผู้รับสารในมิติต่างๆ ตามรายชื่อดังต่อไปนี้

- หนังสือพิมพ์รายวัน จำนวน 1 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
- นิตยสารข่าวรายสัปดาห์ จำนวน 2 ฉบับ คือ ผู้จัดการรายสัปดาห์และมติชนสุดสัปดาห์
- นิตยสารข่าวบันเทิง จำนวน 1 ฉบับ คือ กอสมิต
- หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ คือ บางกอกโพสต์
- เว็บไซต์ข่าวออนไลน์ที่มีชื่อเสียงในส่วนของข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 1 เว็บไซต์ คือ วอยซ์ทีวี (www.voicetv.co.th)

กระบวนการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการ โดยคณะนักวิจัยร่วมจำนวน 5 คน มีการวางแผนในกระบวนการการค้นหาสื่อและเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ในส่วนของการเก็บข้อมูลในเว็บไซต์ข่าวออนไลน์ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบจากเนื้อหาในส่วนของข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT section) และรายการคำสำคัญ (keywords) ที่เกี่ยวข้องตามที่ปรากฏในเว็บไซต์ (เอกสารแนบ 2) โดยผู้วิจัยหลักทำหน้าที่ออกแบบกระบวนการเก็บข้อมูล ติดตามผล ตรวจสอบ และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด หลังจากการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้น นักวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การลงรหัสข้อมูล จัดกลุ่มข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากที่ข้อมูลดิบทั้งหมดได้รับการลงรหัสเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลทั้งหมดได้ถูกนำกลับมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในเบื้องต้นเพื่อให้ได้กลุ่มความหมายและความเข้าใจในข้อมูลตามความสัมพันธ์ของข้อมูลภายในแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปและนำเสนอผลการวิเคราะห์ผ่านประเด็นและหัวข้อการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัยในที่สุด<sup>13</sup>

## ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสื่อด้านข่าวในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อเว็บไซต์ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงข้อจำกัดของการเปรียบเทียบผลการวิจัยกับสื่อแขนงอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ในยุคของการหลอมรวมสื่อเช่นในปัจจุบันได้ทำให้เกิดการประสานเชื่อมของสื่อแขนงต่างๆ อย่างหลากหลายและกว้างขวาง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้อาจสามารถสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางทั่วไปของการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อ โดยทั่วไปได้ไม่มากนัก

13 ชาย โทธิสิตา. (2547). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

2. การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบเจาะจงและใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูลครอบคลุมช่วงเวลา 1 ปี ระหว่างเดือน กรกฎาคม 2557 ถึง มิถุนายน 2558 จึงอาจมีข้อจำกัดในการเปรียบเทียบผลการวิจัยกับสื่อด้านข่าวจากสำนักอื่นและการเปรียบเทียบผลการวิจัยในช่วงเวลาอื่นเนื่องจากบริบทต่างๆ อาทิ บริบททางสังคม วัฒนธรรม การเมือง ฯลฯ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลา

## บทที่ 2

# แนวคิด ทฤษฎี และการทบทวน วรรณกรรม: หลัก การของสื่อด้านข่าว และการนำเสนอความ หลากหลายทางเพศ

## แนวคิดการจัตวาระของสื่อและทฤษฎีการสร้างภาพตัวแทน

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดหลักจำนวน 2 แนวคิดคือ ทฤษฎีการจัตวาระของสื่อ (agenda-setting theory) และ ทฤษฎีการสร้างภาพตัวแทน (theory of representation) โดยมุ่งทำความเข้าใจกระบวนการนำเสนอข้อมูล ข่าวสารของสื่อด้านข่าวในการสะท้อน การเลือกปฏิบัติ และการฝังลึกภาพตราต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย

ในส่วนของทฤษฎีการจัตวาระของสื่อสามารถสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในการควบคุมข้อมูลต่างๆให้ผ่านไปยังกลุ่มผู้รับข่าวสารผ่านกระบวนการคัดเลือกเรื่อง เรียบเรียงเนื้อหาสาร รูปแบบการนำเสนอ การวางตำแหน่งแห่งที่ การลำดับความสำคัญของการนำเสนอ ตลอดจนการกำหนดระยะเวลาในการนำเสนอ สารมากน้อยแตกต่างกันไป รวมถึงการเลือกไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารเลยก็ได้ โดยในกระบวนการจัตวาระ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อขึ้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมต่างๆทั้งภายในและภายนอกองค์กรสื่อ โดยทฤษฎีนี้เชื่อว่าการจัตวาระของสื่อมีผลต่อการรับรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้รับสารตามวาระหรือประเด็นที่สื่อได้กำหนดไว้ ดังนั้น ในฐานะที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ทำหน้าที่กำหนดประเด็นให้แก่สังคม การเลือกเรื่องหรือประเด็นในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและการกำหนดกรอบของเรื่องราวที่นำเสนอของสื่อจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเรื่องใดที่สื่อนำมาเผยแพร่มากย่อมมีน้ำหนักมากและกลายเป็นประเด็นใหญ่ เป็นวาระทางสังคม ดังนั้น การกำหนดวาระของสื่อจึงมีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติของผู้รับสารต่อกลุ่มบุคคลที่สื่อกล่าวถึงอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก<sup>14</sup>

ทฤษฎีการสร้างภาพตัวแทนมุ่งเน้นทำความเข้าใจเทคนิคสำคัญของสื่อในการคัดเลือกเพื่อนำเสนอคุณสมบัติบางอย่างของวัตถุหรือบุคคลที่เด่นชัด เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้กันทั่วไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการลดทอนความซับซ้อน ในขณะที่เดียวกันก็ขบเน้นความเด่นชัดของอัตลักษณ์ในวัตถุหรืออัตบุคคลลงไปให้เหลือเพียงไม่กี่อย่างเท่านั้น<sup>15</sup> โดยกาญจนา แก้วเทพให้คำอธิบายเพิ่มเติมว่า ภาพเหมารวมต่างๆที่ปรากฏในสังคมมักถูกประกอบสร้างขึ้นและแปรเปลี่ยนไปตาม โครงสร้างอำนาจของกลุ่มคนที่ประกอบสร้างภาพเหมารวมเหล่านั้น ดังนั้น การประกอบสร้างภาพเหมารวมของสื่อต่อกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงเป็นการประกอบสร้างภาพแบบฉบับตายตัวของคนกลุ่มนั้นทั้งหมดให้กลายเป็นอื่น (other) ที่ต่างไปจากพวกเรา (us) หากแต่ทว่ายังแฝงความ “ด้อยกว่า” (inferiority) เอาไว้ด้วย ดังนั้น สื่อมวลชนในฐานะผู้ประกอบสร้างภาพตัวแทนจึงอยู่ในสถานะของผู้มีอำนาจเหนือกลุ่มที่ถูกทำให้กลายเป็นอื่นนั่นเอง<sup>16</sup>

แม้มีการโต้แย้งว่าการสร้างภาพตัวแทนของสื่อเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากเนื่องจากเวลาและพื้นที่ของสื่อมีอยู่อย่างจำกัด แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า การสร้างภาพตัวแทนของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสื่อมิได้เป็นเพียงแค่การสร้างความจริงที่อยู่ในโลกของสื่อเท่านั้น แต่ทว่ามีผลกระทบต่อบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสร้างภาพตัวแทนนั้นในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย นอกจากนี้ การทำความเข้าใจกระบวนการนำเสนอภาพตัวแทนของสื่อจะช่วยสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอมิได้เพียงแต่นำเอาความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคมหรือโลกภายนอกมานำเสนอเท่านั้น หากแต่ความหมายทางสังคมนั้น ได้ถูกประกอบสร้างขึ้นจากปัจจัยอันหลากหลายทั้งภายในและภายนอกของบุคคลผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชนและผู้รับสารเองด้วย

14 McCombs & Shaw, 1972 อ้างใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2550). สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

15 Hall, S. (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London: Sage.

16 กาญจนา แก้วเทพ. (2549). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.

## ความหมายของข่าว คุณค่าของข่าว และคุณสมบัติของข่าว

สุกัญญา บุรณเดชาชัย<sup>17</sup> ได้นิยามความหมายของ “ข่าว” ไว้ว่า ข่าวคือรายงานเหตุการณ์ที่เป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นที่สดใหม่อันมีความสำคัญที่ประชาชนสนใจ โดยถือว่าข่าวที่ดีที่สุดคือข่าวที่มีความสำคัญและน่าสนใจมากที่สุดต่อผู้คนจำนวนมาก

ในทางวารสารศาสตร์ การพิจารณาองค์ประกอบข่าว (news elements) ที่จะทำให้ข่าวมีความสำคัญ น่าสนใจ และตัดสินใจได้ว่าเป็นข่าวที่มีคุณค่าทางข่าว (news values) สูงด้วยนั้น สามารถพิจารณาตามองค์ประกอบต่อไปนี้

1. **ความรวดเร็ว (immediacy)** คือการรายงานข่าวให้ผู้รับสารเห็นว่าเหตุการณ์เพิ่งเกิดขึ้นหรือกำลังเกิดขึ้น ต้องเป็นการนำเสนอข่าวเป็นอันดับแรก ที่ยังไม่มีผู้ใดเผยแพร่มาก่อน
2. **ความใกล้ชิด (proximity)** คือความใกล้ชิดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้รับสาร หรือเหตุการณ์นั้นก่อให้เกิดผลกระทบทั้งในทางบวกหรือทางลบต่อผู้อ่านโดยตรง
3. **ความเด่น (prominence)** คือ ความเด่นของบุคคลในมิติต่างๆ อาทิ ตำแหน่ง ชื่อเสียง ความสามารถ นอกจากนี้ยังรวมถึงความเด่นของสถานที่ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ด้วย
4. **ผลกระทบ (consequence)** คือ ผลกระทบของข่าวที่มีต่อทั้งผู้อ่านทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากถือเป็นข่าวที่สำคัญมาก
5. **ความแปลก หรือผิดไปจากธรรมชาติ (oddity, novelty)** หมายถึงความแปลกหรือผิดไปจากเหตุการณ์ปกติ เกิดขึ้นไม่บ่อยนัก การทำลายสถิติ รวมถึงอิภินิหารหรือความเชื่อที่แปลก
6. **ความน่าสงสัย (suspense)** เกี่ยวกับความลึกลับ เหตุการณ์ที่สร้างความสงสัยให้แก่ผู้อ่านเพื่อให้รอคอยและติดตามการตรวจสอบของสื่อ
7. **ความขัดแย้ง (conflict)** คือเรื่องของความคิดที่ไม่ตรงกัน การขัดผลประโยชน์ การต่อสู้เพื่อยุ่รอด หรือ คดีความต่างๆ
8. **ภัยพิบัติ (disaster)** เนื่องจากข่าวร้ายมักทำให้ผู้อ่านสนใจ ตื่นเต้น และเร้าอารมณ์ผู้รับสารได้มาก
9. **องค์ประกอบทางเพศ (sex)** เรื่องราวเกี่ยวกับบทบาททางเพศ ความใคร่ หรือผลกระทบที่มาจากเพศ
10. **ลักษณะเกี่ยวข้องกับมนุษย์ (human interest)** เป็นข่าวที่เกี่ยวกับมนุษย์ทั่วไป เนื่องจากมนุษย์ย่อมสนใจเรื่องของผู้อื่น โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่ตนอาจเคยประสบหรืออาจประสบในอนาคต

นอกจากองค์ประกอบทางเหตุการณ์เหล่านี้ ในทางปฏิบัติมักพบว่า มีปัจจัยหลากหลายที่มีผลต่อการตัดสินใจคุณค่าข่าว เช่น นโยบายหนังสือพิมพ์ ระดับผู้อ่าน ระบอบการปกครอง การเมือง วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ

17 สุกัญญา บุรณเดชาชัย. (2548). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ในส่วนของการพิจารณาคุณภาพของข่าว (news quality) ว่าข่าวไหนมีคุณสมบัติในการเป็นข่าวที่ดีหรือไม่ มีดังต่อไปนี้

1. **ความถูกต้อง (accuracy)** คือ เนื้อหาที่นำเสนอต้องเป็นความจริง ต้องมีการตรวจเช็คชื่อและรายละเอียดต่างๆ ให้ถูกต้อง ระวังการเสาะแสวงหาข่าวเนื่องจากข่าวที่ได้อาจบิดเบือน ไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของผู้ให้ข่าว และต้องรายงานข่าวโดยปราศจากอคติ
2. **ความสมดุลย์ (balance)** คือ การคัดเลือก รวบรวมข้อเท็จจริงทุกแง่มุมเข้าด้วยกันอย่างสมดุลย์เพื่อให้ผู้รับสารสามารถรับรู้และเข้าใจเรื่องราวได้อย่างดี โดยเฉพาะเหตุการณ์ขัดแย้ง ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ขัดแย้งได้รายงานข้อเท็จจริงอย่างเท่าเทียม
3. **ความเป็นกลาง (objective)** คือ การรายงานข่าวโดยปราศจากความลำเอียง มีความสุจริตใจ ให้ความยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ไม่รายงานข่าวโดยเจืออคติและความลำเอียงของผู้รายงานข่าว
4. **มีความกะทัดรัดและชัดเจน (concise and clear)** ต้องมีรูปแบบการเขียนที่ถูกต้องตามหลักการทางวารสารศาสตร์ ใช้ภาษารัดกุม สั้น เข้าใจง่าย
5. **ทันต่อเหตุการณ์ (recentness)** ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ โดยต้องเป็นข่าวที่สด ทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรืออาจเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วแต่ยังมีผลกระทบต่อผู้รับสารในปัจจุบัน

## สื่อด้านข่าวกับการนำเสนอความหลากหลายทางเพศ

กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่ดำรงตนอยู่ในสังคมไทยมานาน ซึ่งเดิมมีการจัดกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศว่าเป็นผู้มีความผิดปกติทางเพศหรือผู้เบี่ยงเบนทางเพศ ทำให้คนกลุ่มเหล่านี้ในอดีตต้องอยู่อย่างปกปิด หลบซ่อน และคล้อยตามความเชื่อของระบบสังคม เพราะยังไม่มีองค์กรที่เป็นกระบอกเสียงของตน แต่ในปัจจุบันมุมมองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสายตาของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกมากขึ้น มีการยอมรับความหลากหลายทางเพศวิถีมามากขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐหรือการต่อสู้ผลักดันเรื่องสิทธิของตนเองในเรื่องต่างๆ รวมถึงสื่อมวลชนก็เปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมากยิ่งขึ้นเช่นกัน เช่น นิตยสารเฉพาะกลุ่ม, รายการโทรทัศน์เฉพาะกลุ่ม หรือภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในช่วงเวลาไพล์ทิมที่มีตัวละครที่มีความหลากหลายทางเพศปรากฏมากขึ้น เป็นต้น<sup>18</sup>

แม้ว่าประเทศไทยมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในด้านของการยอมรับและให้เสรีภาพต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ จนได้รับสมญานามว่าเป็น “สวรรค์ของเกย์”<sup>19</sup> รวมทั้งสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับการคุ้มครองตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่ง

18 กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. ประชากรและสังคม 2554. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.; Jackson, P. A. (2011). Tolerant but Unaccepting: The Myth of a Thai “Gay Paradise”. In *Genders & Sexualities in Modern Thailand*. Jackson, P. and Cook, N., Eds. Chiang Mai: Silksworm Books. pp. 226-242.; สิทธิภพ แก้วมาก. (2559). การสร้างตัวละครหลักและวิธีการเล่าเรื่องชายรักชายในสื่อบันเทิงไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

19 Jackson, P. A. (1999). Queer Bangkok after the Millennium: Beyond Twentieth-Century Paradigms. In *Queer Bangkok: 21st Century Markets, Media, and Rights*. Jackson, P., Ed. Chiang Mai: Silksworm Books. pp. 1-14.



ราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา 30 ได้ระบุถึงการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ และให้คำอธิบายเพศ หมายถึง ความหลากหลายทางเพศ ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในความก้าวหน้าของกฎหมายไทยที่ได้ถูกระบุถึงความหลากหลายทางเพศในกฎหมายสูงสุดของประเทศ<sup>20</sup> อีกทั้งในสังคมไทยโดยทั่วไปไม่ได้มีการต่อต้านกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างรุนแรง แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่รองรับและให้ความคุ้มครอง โดยเฉพาะแก่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อให้ได้รับสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับประชากรไทยทั่วไป แม้กระทั่งการคุ้มครองการถูกกีดกันทางสังคมในมิติต่างๆ อาทิ สิทธิในการเปลี่ยนคำนำหน้านาม การคุ้มครองการถูกล่วงละเมิดและกีดกันทางสังคม หรือสิทธิการสมรส<sup>21</sup>

แม้ว่าทศวรรษที่กลุ่มองค์กรของผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยได้เรียกร้องให้สื่อนำเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นจริงและหลากหลายของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมาตลอด<sup>22</sup> แต่สภาพการณ์อันแท้จริงได้สะท้อนผ่านผลการวิจัยต่างๆเกี่ยวกับการนำเสนอความหลากหลายทางเพศในสื่อหลากหลายแขนงที่ต่างเห็นพ้องไปในทางเดียวกันว่า แม้เรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถพบเห็นได้ในสื่อกระแสหลักทั่วไป แต่ทว่ารูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่เป็นในลักษณะของการตีตราและภาพลักษณ์ด้านลบ อาทิ แทบไม่มีการนำเสนอเรื่องของความรักของคู่รักเพศเดียวกันที่ยาวนาน หรือมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของเกย์หรือกระเทยที่ตลก มีการแสดงออกทางเพศสภาพอย่างเกินงาม มีความหื่นกระหาย มากมากในกาม หรือนำเสนอในรูปแบบโศกนาฏกรรม ทำให้สังคมไทยคุ้นเคยกับภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในด้านลบ<sup>23</sup> ในส่วนของการศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวของไทยพบว่ามีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาในสื่อแขนงอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ ภาพยนต์ นิตยสาร หรือสื่อออนไลน์ รวมทั้ง การศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวส่วนใหญ่มักเน้นไปที่บางกลุ่มที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป โดยเฉพาะชายรักชายและหญิงข้ามเพศ

การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักร่วมเพศที่สะท้อนจากเนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวันของไทยช่วงปี พ.ศ.2543-2508<sup>24</sup> พบว่าในช่วงแรกของการศึกษาได้พบการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มเพศทางเลือกทั้งหมดไปในแนวทางของความเป็นกะเทย เนื่องจากผู้รายงานข่าวและผู้รับสารในช่วงเวลาดังกล่าวไม่เข้าใจความแตกต่างของเพศทางเลือกมากพอ โดยพบว่า ในช่วงปี พ.ศ.2533-2508 มีการใช้คำที่เรียกกลุ่มชายรักชายมาปะปนกับกระเทย เช่น ตู้ด, ตู๋ย หรือประเทือง ฯลฯ ซึ่งเป็นคำแสลงและใช้ในภาษาพูดอันไม่มีภาพลักษณ์ที่ตายตัวว่าหมายถึงกลุ่มเพศทางเลือกที่มีลักษณะอย่างไร ประกอบกับการเน้นการนำเสนอภาพลักษณ์เกี่ยวกับการแต่งกายที่เหมือนผู้หญิง แต่นับจาก พ.ศ.2543-2534 มีการสร้างภาพลักษณ์เพศทางเลือกชายรักชาย

20 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550; UNDP, USAID (2014). Thailand Country Report. p. 22.  
21 UNDP, USAID (2014). Thailand Country Report. p. 22.  
22 กุลภา วจนสาระ. (2551). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานข้อมูลสุขภาวะทางเพศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขภาวะผู้หญิง.; วิทยา แสงอรุณ. (2554). สื่ออย่างมือโปร แนวทางการนำเสนอเรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพฯ: สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.  
23 Jackson, P. A. (1995). Dear Uncle Go: Male Homosexuality in Thailand. Bangkok: Bua Luang Books.; Sinnott, M. (2004). Toms and Dees: Transgender Identity and Female Same-Sex Relationships in Thailand. Honolulu: University of Hawaii Press; UNDP, USAID (2014) Thailand Country Report; จเร สิงห โกวินท์. (2557). สื่อตีตรา: การผลิตข้ามายาคติ เกย์ ในสังคมไทย. วารสารนิทัศน์ภาษาและการสื่อสาร 18(20), 64-76.  
24 จูติกร เทรยารักษ์. (2543). ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักร่วมเพศที่สะท้อนจากเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันไทยช่วงปี พ.ศ.2508-2543. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.



ที่มีใช้คำที่หลากหลายและมีภาพลักษณ์ตายตัวมากขึ้น ได้แก่คำว่า “เกย์” “กะเทย” และ “สาวประเภทสอง” เป็นต้น แต่การนำเสนอภาพลักษณ์ของชายรักชายในข่าวส่วนใหญ่ยังคงเป็นข่าวที่ตัดสินกลุ่มคนดังกล่าวไปในทิศทางลบ อาทิ พบว่ามีข่าวของชายรักชายปรากฏในข่าวอาชญากรรมมากที่สุด โดยบุคคลที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศจะเป็นผู้เสียชีวิตหรือฆาตกร เนื่องจากมีพฤติกรรมล่าสอน, ชอบหิวเด็กหนุ่มมาร่วมหลับนอน หรือหากเกิดจากสาเหตุที่คลุมเครือ มักจะลงท้ายด้วยการอ้างอิงข้อสันนิษฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นเหตุจากรื่องผู้สาว หึงหวง ซึ่งไม่ว่าการคาดการณ์ของทางเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจจะเป็นความจริงหรือเท็จ แต่ก็ถือว่าการนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวเป็นการตอกย้ำภาพลักษณ์ด้านพฤติกรรมหรือประเด็นเนื้อหาด้านลบต่อกลุ่มเพศทางเลือกมากขึ้น เมื่อประเด็นข่าวดังกล่าวได้รับความสนใจจากผู้อ่าน กอปรกับหนังสือพิมพ์ใช้ถ้อยคำหือหวาในการพาดหัวข่าวเพื่อดึงดูด ดังนั้น กลุ่มคนดังกล่าวจึงถูกมองจากสังคมไทยว่าเป็นผู้มีความผิดปกติและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งพบการกระจายของความเชื่อในสังคมว่าหากมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มเพศทางเลือกไปในทิศทางบวกบ่อยครั้งอาจเป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดการเลียนแบบในกลุ่มเยาวชน ภาพลักษณ์ของกลุ่มเพศทางเลือกในช่วงปี พ.ศ.2533-2508 จึงถูกตอกย้ำผ่านการสร้างภาพเหมารวมเชิงลบตามการนำเสนอของสื่อหนังสือพิมพ์ อันส่งผลให้การรับรู้ภาพลักษณ์ของกลุ่มเพศทางเลือกในสังคมเอเซียไปในทิศทางลบ เกิดอคติและความหวาดกลัวต่อกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

นอกจากนี้ การศึกษาของกุลภา วจนสาระ<sup>25</sup> ได้สะท้อนให้เห็นรูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในข่าวออนไลน์ในช่วงเวลา 10 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2541 พบว่า ประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศได้รับความสนใจและมีพื้นที่ในสื่อข่าวออนไลน์มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา แต่ยังคงพบว่า ความเป็นชายยังคงถืออำนาจนำในการนำเสนอของข่าวออนไลน์ เนื่องจากส่วนใหญ่ยังเป็นข่าวเกี่ยวกับชายรักชาย โดยเริ่มมีการนำเสนอความหลากหลายมากขึ้นในช่วงหลังของการเก็บข้อมูล โดยการนำเสนอส่วนใหญ่ยังเป็นข่าวในเชิงล้อเลียน มีการหลีกเลี่ยงการใช้คำที่มีความหมายโดยตรง แต่มักใช้คำแสลง เช่น ประเทือง หนุ่มนยะ ตุ๊ด แต๋ว ตู๋ย ถั่วดำ ไม่ป่าเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพบข่าวเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องการยอมรับหรือการต่อสู้เรียกร้องสิทธิด้านสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศบ้างเช่นกัน อาทิ การส่งเสริมสิทธิทางกฎหมายและการป้องกันความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึงงานชุมนุมทางสังคมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

รวมถึง จิตติมา ภาณุเดช<sup>26</sup> ได้เรียบเรียงข่าวเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศระหว่างปี พ.ศ. 2550-2540 จำนวน 1,345 ชิ้น โดยพบว่า การให้พื้นที่ข่าวที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศมีเพียง 1 ใน 5 ของข่าวทั้งหมด แต่พบว่ามีจำนวนการนำเสนอและการให้พื้นที่ข่าวดังกล่าวมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือจากปีละ 1 ข่าว ในปี พ.ศ. 2540 เพิ่มมากขึ้นเป็น 10 ข่าว ในปี พ.ศ. 2550 โดยข่าวส่วนใหญ่ประกอบด้วยคำตอบโต้ นโยบายรัฐที่ละเมิดสิทธิหรือกีดกันผู้มีความหลากหลายทางเพศ การเรียกร้องสิทธิต่างๆ การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศขององค์กรต่างๆ และการเปิดเผยตัวตนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ

25 กุลภา วจนสาระ. (2551). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานข้อมูลสุภาพะทางเพศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.

26 จิตติมา ภาณุเดช. (2551). 11 ปีแห่งการเคลื่อนไหวของข่าวความหลากหลายทางเพศ. ใน มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานข้อมูลสุภาพะทางเพศ. กุลภา วจนสาระ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. 92-98.

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยยังขาดการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศโดยรวมผ่านสื่อด้านข่าว โครงการวิจัยนี้จึงสามารถสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศของสื่อด้านข่าวในยุคปัจจุบัน รวมทั้งสถานการณ์ปัญหาการล่วงละเมิดของการนำเสนอของสื่อด้านข่าวกลุ่มต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในมิติต่างๆ เพื่อสามารถนำเสนอข้อเสนอแนะแก่องค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อไป

## บทที่ 3

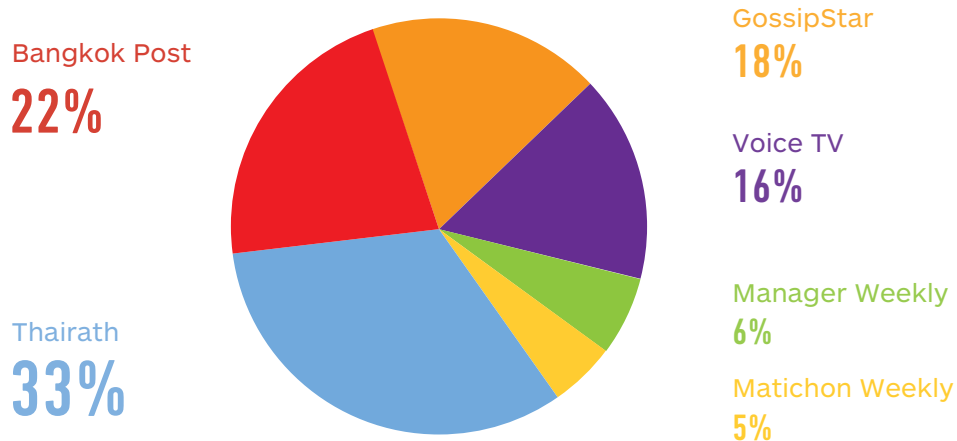
ผลการวิจัย: ความ  
หลากหลายทางเพศใน  
สื่อด้านข่าวของไทย –  
ภาพลักษณ์ที่ “มนุษย์”  
ตีตรา “มนุษย์” ด้วย  
กันเอง

## “ภารกิจของหนังสือพิมพ์เป็นงานด้านการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกัน จึงมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตและจิตใจของมนุษย์อย่างแนบแน่น หนังสือพิมพ์เป็นเหมือนร่างทรงของชีวิตจิตใจของมนุษย์นั่นเอง”<sup>27</sup>

จากประโยคข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การรายงานข้อมูลข่าวสารของสื่อด้านข่าวนอกจากเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมแล้ว ยังถือเป็นการสะท้อนชุดความคิดและทัศนคติของสังคมและของผู้รายงานข่าวที่มีต่อบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวในเวลาเดียวกันด้วย ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าว ผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิจัยใน 5 มิติหลัก ดังต่อไปนี้

### 1. จำนวนของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Volume of LGBTIQ Covered)

พบว่า ใน 1 รอบปี การนำเสนอข่าวรวมกันของทั้ง 6 สำนักเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมีทั้งหมด 870 ข่าว (เฉลี่ยวันละ 2.4 ข่าว ต่อทั้ง 6 สำนักข่าว) โดยแบ่งเป็น ไทยรัฐ จำนวน 291 ข่าว (ร้อยละ 33) บางกอกโพสต์ จำนวน 189 ข่าว (ร้อยละ 22) กอสซิปสตาร์ จำนวน 155 ข่าว (ร้อยละ 18) วอยซ์ทีวี จำนวน 137 ข่าว (ร้อยละ 16) ผู้จัดการรายสัปดาห์ จำนวน 51 ข่าว (ร้อยละ 6) และมติชนสุดสัปดาห์ จำนวน 47 ข่าว (ร้อยละ 5)



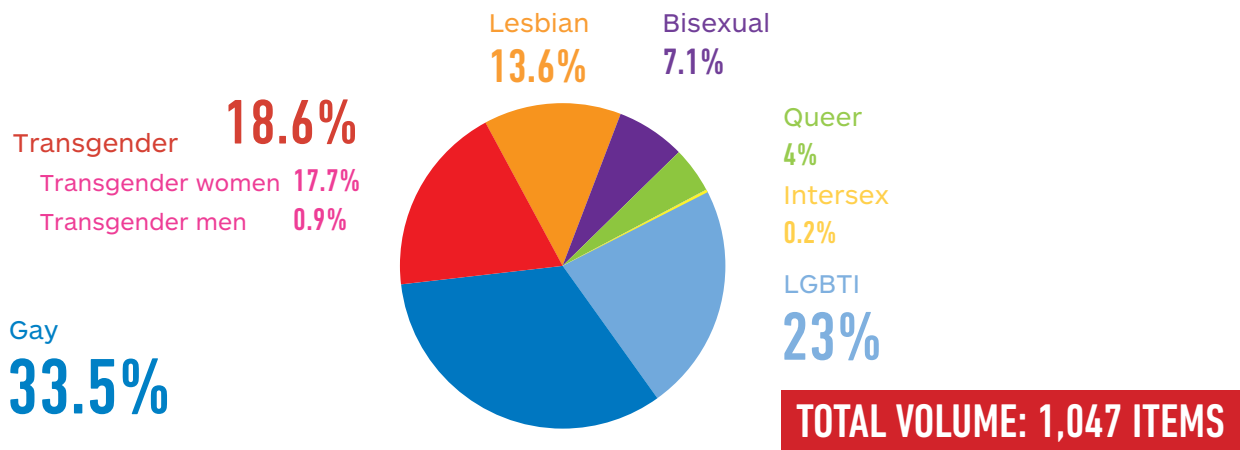
**TOTAL VOLUME: 870 ITEMS**

ภาพที่ 1: แสดงจำนวนของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบจำนวนการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง พบว่า มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับชายรักชาย (gay) มากที่สุดเป็นจำนวน 351 ข่าว (ร้อยละ 33.5) ตามด้วยบุคคลข้ามเพศ

<sup>27</sup> ฉาวร บุญปวัฒน์. (2538) หลักการหนังสือพิมพ์ คู่มือฉบับประสบการณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

(transgender) จำนวน 195 ข่าว (ร้อยละ 18.6) ซึ่งประกอบด้วย หญิงข้ามเพศ (female transgender) จำนวน 185 ข่าว (ร้อยละ 17.7) และชายข้ามเพศ (male transgender) จำนวน 10 ข่าว (ร้อยละ 0.9) ตามมาด้วยหญิงรักรักหญิง (lesbian) จำนวน 143 ข่าว (ร้อยละ 13.6) บุคคลรักรักสองเพศ (bisexual) จำนวน 74 ข่าว (ร้อยละ 7.1) ผู้ที่ไม่นิยามเพศ (queer) จำนวน 41 ข่าว (ร้อยละ 4) และบุคคลสองเพศ (intersex) จำนวน 2 ข่าว (ร้อยละ 0.2) นอกจากนี้ ยังพบการนำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวม (LGBTIQ) อีกจำนวน 241 ข่าว (ร้อยละ 23)<sup>28</sup>



ภาพที่ 2: แสดงการเปรียบเทียบจำนวนการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง

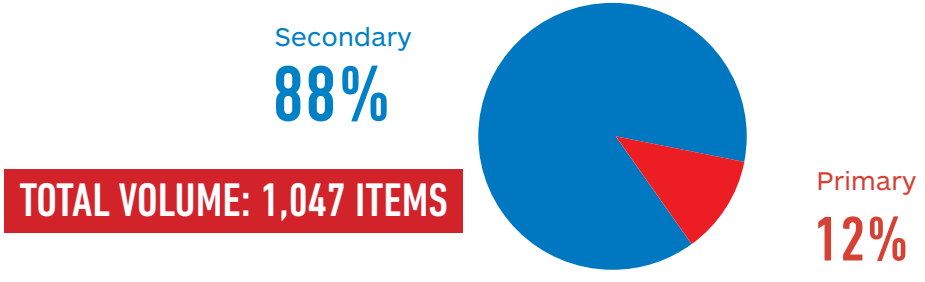
## 2. แหล่งข่าวและที่มาของข่าว (Source and Location)

การศึกษาแหล่งข่าวและที่มาของข่าวเพื่อแสดงให้เห็นว่าข่าวจากสื่อมวลชนที่นำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศมาจากแหล่งใดบ้าง อาทิ เป็นข่าวที่มาจากสื่อท้องถิ่นโดยตรงหรือจากแหล่งตัวแทน สำนักข่าวที่ทำหน้าที่ในการส่งข่าวสารไปตามสื่อต่างๆ<sup>29</sup> เนื่องจากข่าวที่ได้จากแหล่งที่ต่างกันมีผลต่อความน่าเชื่อถือของข่าว รวมทั้งที่มาของแหล่งข่าวที่ต่างกันสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว รวมถึงสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายของสำนักข่าวด้วย

จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของแหล่งข่าว (source) ของข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) มาจากแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ (secondary source) โดยเฉพาะการนำเสนอจากแหล่งข่าวที่เป็นบุคคลอื่น มิได้มาจาก “เสียง” ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะผู้ตกเป็นข่าว ในขณะเดียวกันพบว่าส่วนน้อย (ร้อยละ 12) เป็นข่าวที่ได้มาจากแหล่งข่าวแบบปฐมภูมิ (primary source) ซึ่งเป็นการให้ข่าวจากผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง

28 จำนวนรวมในส่วนของการเปรียบเทียบการนำเสนอข่าวในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศด้วยกันเอง พบว่า มีจำนวน 1,047 ข่าว ซึ่งมากกว่าจำนวนรวมในเบื้องต้น คือ 870 ข่าว เนื่องจากพบว่าในบางข่าวมีการนำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมากกว่าหนึ่งกลุ่มขึ้นไป

29 ตัวอย่างของแหล่งตัวแทน สำนักข่าวที่ทำหน้าที่ในการส่งข่าวสารไปตามสื่อต่างๆ อาทิ Associated Press และ Reuters



ภาพที่ 3: แสดงสัดส่วนของแหล่งข่าว

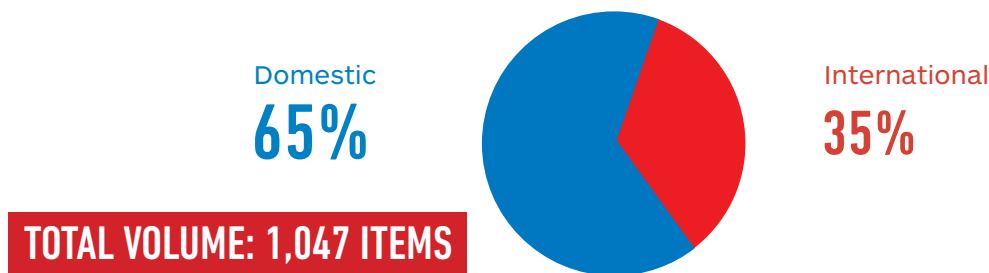
สิ่งที่สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศนอกจากส่วนใหญ่ได้มาจากแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมิ ยังเป็นที่สังเกตได้อีกว่าแม้จะเป็นข่าวที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลแบบปฐมภูมิที่ถือเป็นปัจจัยที่ทำให้ข่าวดูน่าเชื่อถือก็ตาม เช่น การสัมภาษณ์ผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยตรง แต่ผู้สื่อข่าวมักคำถามชี้นำเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับเพศวิถีและบรรณนิยทางเพศของผู้เป็นข่าวโดยไม่เกี่ยวกับประเด็นที่เป็นข่าว พบการนำเสนอในรูปแบบที่สื่อให้เห็นถึงบรรณนิยทางเพศและผลิตซ้ำภาพตัวแทนด้านลบของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เช่น มีความต้องการทางเพศสูง<sup>30</sup> มีความเจนจัดในการมีเพศสัมพันธ์<sup>31</sup> การมีพฤติกรรมที่กระเดียดไปในความเป็นหญิง (กระเทยหรือชายรักชาย)<sup>32</sup> หรือชาย (ทอมหรือหญิงรักหญิง)<sup>33</sup> หรือการมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์น้อยกว่าบุคคลทั่วไป<sup>34</sup> นอกจากนี้ สามารถพบลักษณะของการนำเสนอข่าวที่เป็นข้อเท็จจริงโดยไม่เจออกคิดและความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวบ้างประปราย แต่พบได้น้อย<sup>35</sup> (ดูเอกสารแนบ 3)

ในส่วนของข่าวส่วนใหญ่ที่มาแหล่งข้อมูลแบบทุติยภูมินั้น พบว่า เป็นการนำเสนอข่าวจากการสัมภาษณ์หรือได้ข่าวมาจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีการตอกย้ำอคติ ภาพลักษณ์ด้านลบของผู้มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นแบบฉบับ การเสนอข่าวในลักษณะการตัดสินแหล่งข่าว การใช้คำล้อเลียน สรรพนามที่ตีตราและเจืออคติ นอกจากนี้พบการนำเสนอโดยให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศให้ดูต่ำกว่าชายหญิงทั่วไป เช่น “กลับใจคบผู้ชาย”<sup>36</sup> “ยื่นยื่นขอชะนี”<sup>37</sup> เป็นต้น พบการนำเสนอข่าวความรุนแรงที่ตัดสินว่ามีสาเหตุมาจากการเป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ<sup>38</sup> นอกจากนี้ มีการนำรูปของขอบบุคคลอื่นที่เป็นเยาวชนมาเป็นรูปประกอบของข่าวโดยไม่ได้รับการอนุญาตทั้งที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของข่าว<sup>39</sup> ในขณะที่พบการนำเสนอข่าวจำนวนน้อยที่นำเสนอโดยมีความเป็นกลาง อาทิ การกล่าวถึงผลงานของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ การนำเสนอ

30 เกย์พาดน้างดั่ง ยึด “สวมชาย” ส่ง ต้องคิดป้ายเตือน, ไทยรัฐ วันที่ 20 กรกฎาคม 2557 หน้า 1  
 31 กระเทยไทยชนะเลิศ ทำพระเอกลิ้มชะนี, กอซชิปสตาร์ วันที่ 5-11 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 20  
 32 นักร้องหนุ่ม เอ๊ย! นักร้องสาว, กอซชิปสตาร์ วันที่ 14-20 พฤษภาคม 2558 หน้า 51  
 33 เปิดตัวทอม “จู้” อาสาตามใจ (แทนผู้ชาย), ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 26 กรกฎาคม-1 สิงหาคม 2557 หน้า 35-36  
 34 ไหว้อยิ่ง เคี้ยวเจอเจ้อ้อพด้า, ไทยรัฐ วันที่ 4 มิถุนายน 2558 หน้า 31; เลิกทอมทำตบ, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 20-26 กันยายน 2557 หน้า 26-29  
 35 โลภทศน์ใหม่ กม.ช.ย.ร่างฯ (กรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ) คู่มือครองสิทธิ์ “กลุ่มข้ามเพศ”, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 17-23 มกราคม 2558 หน้า 17; In a Family Way: Thailand’s proposed surrogacy bill has raised concerns among the LGBT community, unmarried couples and single mothers, who claim that it violates their rights, บางกอกโพสต์ วันที่ 22 ตุลาคม 2557 หน้า 1  
 36 กอซชิปสตาร์ วันที่ 31 กรกฎาคม-6 สิงหาคม 2557 หน้า 48-49  
 37 กอซชิปสตาร์ วันที่ 4-10 ธันวาคม 2557 หน้า 73  
 38 เลิกทอมทำตบ, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 26 กันยายน 2557 หน้า 26; จับกระเทยค้ากาม, ไทยรัฐ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 หน้า 15  
 39 กอซชิปสตาร์ วันที่ 19-25 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 69

อัตชีวประวัติของผู้มีความหลากหลายทางเพศในเชิงบวก การเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยใช้ภาษาที่เป็นกลาง ไม่เจออคติ และนำเสนอข้อเท็จจริง<sup>40</sup> (ดูเอกสารแนบ 3)

ในส่วนของแหล่งที่มา (location) ของข่าว พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65) เป็นข่าวที่มาจากแหล่งข่าวในประเทศ (national / domestic) โดยเป็นการนำเสนอในลักษณะของข่าวที่เน้นการกระตุ้นอารมณ์ (sensational news) โดยเฉพาะข่าวบันเทิง หรือข่าวลักษณะอื่นๆที่ไม่มีความสำคัญต่อสังคมโดยรวม ในขณะที่เดียวกัน พบว่าข่าวที่มาจากแหล่งข่าวจากต่างประเทศ (international) (ร้อยละ 35) นอกจากนี้ข่าวบันเทิงจากต่างประเทศ การนำเสนอข่าวส่วนหนึ่งเป็นรูปแบบของข่าวเชิงคุณภาพที่นำเสนอสาระความรู้และประเด็นที่สำคัญ เช่น สิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา เป็นต้น



ภาพที่ 4: แสดงสัดส่วนของแหล่งที่มาของข่าว

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ในส่วนนี้ พบว่า สื่อด้านข่าวของไทยให้พื้นที่แก่ข่าวเชิงคุณภาพในสัดส่วนที่น้อย อาทิ ในประเด็นกฎหมาย การเมือง หรือการขับเคลื่อนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ส่วนใหญ่เป็นข่าวที่มีเนื้อหาและการนำเสนอในแบบข่าวเบา ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของข่าวที่ไม่จริงจัง ขาดการสืบสวน เจาะลึก ในขณะที่ข่าวที่มาจากแหล่งข่าวต่างประเทศหรือข่าวที่เป็นภาษาอังกฤษจะมีอัตราส่วนการนำเสนอข่าวในเชิงคุณภาพหรือในประเด็นที่สำคัญค่อนข้างสูงกว่าข่าวที่มาจากแหล่งที่มาในประเทศ

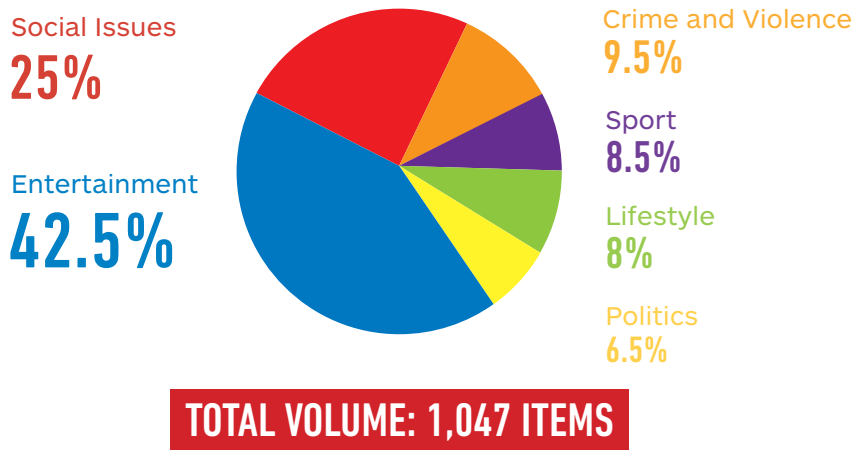
### 3. ประเภทของข่าว (Content)

การศึกษาในมิติเกี่ยวกับประเภทของข่าวแสดงให้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกนำเสนออย่างไร เนื่องจากประเภทของข่าวที่ต่างกันแสดงให้เห็นถึงระดับการให้ความสำคัญของข่าวนั้นๆและส่งผลกระทบต่อรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของข่าวที่แตกต่างกันออกไปด้วย

จากการศึกษาพบว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 42.5) อยู่ในหมวดของข่าวบันเทิง ในลักษณะของ “ข่าวเบา” (soft news) ซึ่งการนำเสนอข่าวในลักษณะดังกล่าวมุ่งเน้นการกระตุ้นอารมณ์มากกว่าการให้ข่าวสารความรู้ อีกทั้งเป็นการนำเสนอที่บอกนัยยะแก่ผู้อ่านด้วยว่าข่าวที่

40 สมามคม LGBT ระดับโลก จี.มธ. ไม่ควรเลือกปฏิบัติ อ.เคท, วอยซ์ทีวี วันที่ 27 เมษายน 2558; Elton John, Partner Guests of Honour at US Gay Rights Gala, บางกอก โพสต์ วันที่ 6 ตุลาคม 2557 หน้า 3

นำเสนอ นั้นเป็นข่าวที่มีความสำคัญน้อยต่อสังคมโดยรวม<sup>41</sup> โดยจากการศึกษาพบว่า สื่อด้านข่าวเน้นนำเสนอเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของบุคคลในวงการบันเทิง แฟชั่น และวัฒนธรรมร่วมสมัย รองลงมา (ร้อยละ 25) อยู่ในหมวดของข่าวสังคมที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นในประเด็นที่อยู่ในกระแสสังคมในช่วงเวลาดังกล่าว ตามมาด้วยข่าวอาชญากรรมและความรุนแรง (ร้อยละ 9.5) กีฬา (ร้อยละ 8.5) โลกฟิตเนส (ร้อยละ 8) และการเมือง (ร้อยละ 6.5)



ภาพที่ 5: แสดงสัดส่วนประเภทของข่าว

จากการสรุปผลการศึกษาในส่วนนี้ทำให้เห็นได้ว่า สื่อด้านข่าวได้มีการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในบางลักษณะเท่านั้น อาทิ การเน้นผู้มีความหลากหลายทางเพศให้มีบทบาทในวงการบันเทิงในฐานะศิลปิน นักแสดง นักร้อง นักดนตรี ผู้อยู่เบื้องหลัง วงการแฟชั่น เน้นการนำเสนอหรือนิยมทางเพศมากกว่าผลงานหรือประเด็นสำคัญของข่าว หรือหากนำเสนอเกี่ยวกับสุขภาพของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ การนำเสนอข่าวมักเน้นในประเด็นสุขภาพทางเพศและโรคเอดส์มากกว่ามิติอื่น ในขณะเดียวกัน สื่อได้ให้พื้นที่แก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเด็นที่สำคัญและจริงจังในสัดส่วนที่น้อย เช่น บทบาทของผู้มีความหลากหลายทางเพศประเด็นทางการเมือง กฎหมาย การศึกษา และศาสนา เป็นต้น

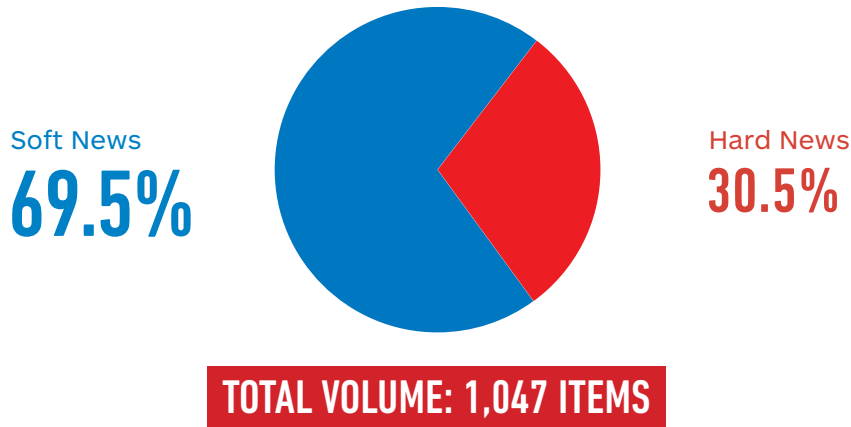
#### 4. รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าว (Presentation of News Story)

การศึกษารูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาข่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและความลึกซึ้งของการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากโดยทั่วไป การนำเสนอเนื้อหาข่าวแบบข่าวหนัก (hard news) แสดงให้เห็นว่าเป็นข่าวที่มีความสำคัญ มีความเร่งด่วน หรือมีผลกระทบต่อผู้รับสาร ในขณะที่การนำเสนอเนื้อหาข่าวแบบข่าวเบา (soft news) เน้นการให้ความบันเทิง สนุกสนาน เร้าอารมณ์ความรู้สึก ความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านเป็นสำคัญ

41 สุกัญญา บูรณเดชาชัย. (2548). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.



จากการศึกษาพบว่ารูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาของข่าวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.5) เป็นลักษณะของข่าวเบา (soft news) โดยนำเสนอในลักษณะของข่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนกลุ่มย่อย ไม่มีอิทธิพลต่อคนส่วนใหญ่ในสังคมมากนัก เน้นเนื้อหาในทางเบาสมอง เน้นให้ความบันเทิงและความรู้สึกทางอารมณ์มากกว่าสาระความรู้ ในขณะที่พบว่ามีส่วนน้อยที่นำเสนอเนื้อหาข่าวแบบข่าวหนัก (hard news) (ร้อยละ 30.5) โดยเน้นการนำเสนอข่าวที่มีเนื้อเรื่องในเชิงสาระและเป็นประโยชน์ อาทิ สิทธิมนุษยชน กฎหมาย การศึกษา เป็นต้น



ภาพที่ 6: แสดงสัดส่วนของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา

ผลการศึกษาในส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในมิติสัดส่วนของข่าวที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสื่อด้านข่าวได้กำหนดตำแหน่งแห่งที่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในบางลักษณะที่แสดงนัยว่าประเด็นข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศไม่มีความสำคัญต่อสังคมโดยรวม เนื่องจากสื่อให้พื้นที่แก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเด็นที่สำคัญในเชิงสาระน้อยกว่ามาก ซึ่งเห็นชัดเจนจากผลการศึกษาในสัดส่วนของรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาว่าการนำเสนอข่าวส่วนใหญ่ที่เกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศมักถูกนำเสนอในรูปแบบของข่าวเบา (ภาพที่ 7 และ 8 ในหน้าต่อไป) โดยภาพที่ 8 เป็นตัวอย่างของการรายงานแบบครั้งเดียวจบ ผิวเผิน ขาดการวิเคราะห์ เจาะลึก สืบสวน และการนำเสนอภูมิหลังส่วนใหญ่เป็นรูปของข่าวบันเทิง ข่าวซุบซิบ หรือข่าวไลฟ์สไตล์ทั่วไป แม้กระทั่งในบางประเด็นที่ควรนำเสนอเป็นข่าวหนักแต่ถูกทำให้กลายเป็นข่าวเบา ในขณะที่การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในรูปแบบของข่าวหนักที่มีการนำเสนอแบบเจาะลึก ผ่านการหาข้อมูลแบบรอบด้านและนำเสนอในเชิงวิพากษ์นั้นมีสัดส่วนที่น้อยกว่า

## 5. การนำเสนอภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (Representation of LGBTIQ)

ตามที่ได้กล่าวไปเบื้องต้นว่าการทำความเข้าใจกระบวนการนำเสนอภาพตัวแทนของสื่อจะช่วยสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอ มีได้เพียงแต่นำเอาความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคมหรือโลกภายนอกมานำเสนอเท่านั้น หากแต่ความหมายทางสังคมนั้นได้ถูกประกอบสร้างขึ้นภายในบุคคลผู้ทำหน้าที่สื่อมวลชนและ

ผู้รับสารเองด้วย ดังนั้น การนำเสนอผลการวิจัยในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าเห็นถึงชุดความคิดและทัศนคติของสื่อมวลชนผ่านรูปแบบนำเสนอภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวของไทย

จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่า การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อบางส่วน ได้ตีตราและประกอบสร้างภาพตัวแทนเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในกระบวนการและรูปแบบต่างๆดังต่อไปนี้

### 5.1 หญิงรักหญิง (lesbian)

ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในรูปแบบของข่าวซุบซิบ มีการใช้การพาดหัวข่าวและพบการใช้ภาษาและสมณานามที่ตีตรา คุกคาม และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของหญิงรักหญิงในหลายกรณี เช่น *ดนตรีไทย*<sup>42</sup> กลับ *ใจคนผู้ชาย*<sup>43</sup> *หลงดัชนี*<sup>44</sup> *กลิ่นเลสเบียนโซย*<sup>45</sup> เป็นต้น รวมทั้งการนำเสนอภาพประกอบข่าวที่สื่อเน้นยะทางเพศ เช่น ใช้ภาพของผู้หญิงสองคนในลักษณะท่าทางในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศเป็นภาพประกอบข่าว (ภาพที่ 7) หรือการนำเสนอข่าวการแต่งงานของหญิงรักหญิงให้เป็นเรื่องแปลกไปจากการแต่งงานของหญิงชายทั่วไป<sup>46</sup> พบข่าวส่วนน้อยที่นำเสนอเกี่ยวกับหญิงรักหญิงแบบเป็นกลาง โดยไม่เจออคติซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของข่าวกีฬาที่เน้นการนำเสนอผลการแข่งขัน<sup>47</sup> หรือข่าวเกี่ยวกับผลงานและความสำเร็จของหญิงรักหญิงในหน้าที่การงาน โดยไม่เชื่อมโยงถึงเพศวิถีของผู้ที่เป็นข่าว<sup>48</sup>



ภาพที่ 7: ภาพของหญิงรักหญิงในลักษณะท่าทางในลักษณะกระตุ้นอารมณ์ทางเพศเป็นภาพประกอบข่าว (กอสซิปสตาร์ วันที่ 14 กรกฎาคม 2557 หน้า 8)

42 กอสซิปสตาร์ วันที่ 11-17 ธันวาคม 2557 หน้า 50-51

43 กอสซิปสตาร์ วันที่ 31 กรกฎาคม-6 สิงหาคม 2557 หน้า 48-49

44 ชาตินี้ไม่เอาผู้ชาย โม หลงดัชนี, กอสซิปสตาร์ วันที่ 31 กรกฎาคม-6 สิงหาคม 2557 หน้า 90; ดิดใจดัชนี!!! แอร์ หลงสาวหล่อ กอสซิปสตาร์ วันที่ 25 กันยายน-1 ตุลาคม 2557 หน้า 90

45 กลิ่นเลสเบียนโซยหึง มิซลล์ โรดิเกซ ชาคผู้ชายไม่เห็นตาย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 22-28 มกราคม 2558 หน้า 70

46 ทอม-คี้ควงคู่วิวาห์, ไทยรัฐ วันที่ 27 กันยายน 2557 หน้า 1

47 Fun Home gives voice to first lesbian lead character, บางกอกโพสต์ วันที่ 26 มีนาคม 2558 หน้า 5; ท้าไทยร้อนแรง เก็บ 3 ทอง! ตะกร้อเยี่ยมยอด, ไทยรัฐ วันที่ 4 ตุลาคม 2557 หน้า 17

48 An English cottage in the Thai country, Preeyaporn Pumhiran on bringing the archetypal homes to the Kingdom, บางกอกโพสต์ วันที่ 30 ตุลาคม 2557 หน้า 9

## 5.2 ชายรักชาย (gay men)

จากผลการศึกษาพบว่าในสื่อด้านข่าวของไทยมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของชายรักชายมากที่สุด โดยมักถูกประกอบสร้างในฐานะผู้ที่หมกมุ่นกับเรื่องเพศสัมพันธ์<sup>49</sup> ความสวยงาม<sup>50</sup> ศัลยกรรม<sup>51</sup> โรครอคัส<sup>52</sup> และอาชญากรรม<sup>53</sup> ซึ่งนำเสนอสมมุติฐานส่วนใหญ่ว่ามีสาเหตุมาจากเรื่องชู้สาว ความเป็นชายรักชายถูกนำเสนอเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือของบุคคลที่เป็นข่าว<sup>54</sup> เช่น การดิศเครดิผู้มีชื่อเสียงผ่านข่าวซุบซิบว่าอาจเคยมีเพศสัมพันธ์แบบชายรักชาย รวมทั้งพบการใช้ภาษาและให้คำยานามที่ตีตรา คุณงาม และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของชายรักชาย อาทิ *อมนกเขว*<sup>55</sup> *แก๊งค์เกย์*<sup>56</sup> *ไม้ป่าเดียวกัน*<sup>57</sup> *สัวมเต็ม*<sup>58</sup> *ระเบิดถึง*<sup>59</sup> เตื่อเหลื่อง หรือ *สายเหลื่อง*<sup>60</sup> *แก๊งกวาง*<sup>61</sup> *นะจ๊ะ*<sup>62</sup> *เจ้*<sup>63</sup> *โรครระบาด*<sup>64</sup> *กระเทยร่างยักษ์*<sup>65</sup> *แก๊งกวางข้างชะนี*<sup>66</sup> *กรี๊ดผู้ชาย*<sup>67</sup> *ขนลุก*<sup>68</sup> *ประตูล้าง*<sup>69</sup> เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบการนำเสนอข่าวในทัศนะว่าการเป็นชายรักชายคือการป่วยผ่านนำเสนอตัวอย่างของบุคคลที่สามารถหาย จากการเป็นชายรักชายโดยใช้วิธีการรักษาอย่างใดอย่างหนึ่งในเชิงที่เล่นที่จริง<sup>70</sup> และมีการใช้ภาพผู้ชายเป็นภาพประกอบข่าวเพื่อเชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ของชายรักชายอยู่บ่อยครั้ง

49 สุดทนสมภาร อมนกเขาเด็กชาย จี้ดำเนินคดี, ไทยรัฐ วันที่ 5 มกราคม 2558 หน้า 1

50 เสียเงินไม่ว่า หน้าไม่แดงมีฟุ้งซ่าน, ไทยรัฐ วันที่ 20 มิถุนายน 2558 หน้า 27

51 She เกิดมาเพื่อมีดหมอ บู้คโทะ ศัลย์ หมด 2 ล้าน, กอสซิปสตาร์ วันที่ 11-17 กันยายน 2557 หน้า 22

52 โรครอคัสระบาดในหมู่ชาวเกย์, ไทยรัฐ วันที่ 17 กรกฎาคม 2557 หน้า 7

53 หมายจับได้ล่า อัคถั่วดำ 1 ขวบตาย, ไทยรัฐ วันที่ 6 เมษายน 2558 หน้า 1

54 ยังไม่พ้น..พระเอกต้องสงสัย เจมส์ มาร์ กลิ่นเกย์โชย!!, กอสซิปสตาร์ วันที่ 12-18 มีนาคม 2558 หน้า 90

55 ถูกยื่นตัดสิน โทษจำคุก 37 ปี ตัดช้อมนกเขา, ไทยรัฐ วันที่ 29 ตุลาคม 2557 หน้า 21

56 จับโกหก “บอย-พังกี้” โยงโยแก๊งเกย์ “ลาดกระบ้ง”, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 17-23 มกราคม 2558 หน้า 35-36

57 ไม้ป่าเดียวกัน.. จมูกไอ บิ๊กเอ็ม กลิ่นแก๊งกวาง ฟุ้ง!!, กอสซิปสตาร์ วันที่ 16-22 ตุลาคม 2557 หน้า 26

58 ว้าย สัวมเต็ม!! พระเอก Dracula Untold เป็นเกย์, กอสซิปสตาร์ วันที่ 15-19 พฤศจิกายน 2557 หน้า 70

59 ลือหึ่ง จอห์น ทราโวลต้า ระเบิดถึงในโรงยิม, กอสซิปสตาร์ วันที่ 29 มกราคม – 4 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 7

60 ไทยรัฐ วันที่ 19 กรกฎาคม 2557 หน้า 1 และ 5

61 สาววายเตรียมฟิน พี่เอ ดัน รอม เอาคีบทแก๊งกวาง, กอสซิปสตาร์ วันที่ 6-12 พฤศจิกายน 2558 หน้า 4

62 บางกอกแฟชั่นวิก KEEP WALKING นะจ๊ะ, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 7-13 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 7

63 ไทยรัฐ วันที่ 7 กรกฎาคม 2557 หน้า 24

64 ไทยรัฐ วันที่ 1 มิถุนายน 2558 หน้า 31

65 กอสซิปสตาร์ วันที่ 14-20 พฤษภาคม 2558 หน้า 63

66 กอสซิปสตาร์ วันที่ 28 สิงหาคม-3 กันยายน 2557 หน้า 34

67 กอสซิปสตาร์ วันที่ 4-10 กันยายน 2557 หน้า 20

68 ไทยรัฐ วันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 หน้า 31

69 กอสซิปสตาร์ วันที่ 1-7 มกราคม 2558 หน้า 69

70 “ชั้นนี้” เลิกเป็นเกย์ กินข้าวเหนียวหอย, ไทยรัฐ วันที่ 30 มกราคม 2558 หน้า 35



ภาพที่ 8: (ซ้าย) ภาพข่าวที่เชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ชายรักชาย (ไทยรัฐ วันที่ 30 กันยายน 2557 หน้า 29)  
 (ขวา) ภาพของชายรักชายที่ถูกประกอบสร้างในฐานะผู้หมกมุ่นทางเพศ (กอสซิปสตาร์ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 4)

การศึกษาพบการนำเสนอข่าวส่วนน้อยที่นำเสนอภาพลักษณ์ชายรักชายในด้านบวก อาทิ ประวัติชีวิตประวัติของชายรักชายที่สามารถก้าวข้ามอุปสรรคและประสบความสำเร็จในชีวิต การกล่าวถึงผลงานความสำเร็จในอาชีพโดยใช้ภาษาที่เป็นกลางและไม่โยงถึงเพศวิถีของผู้ที่เป็นข่าว<sup>71</sup>

### 5.3 บุคคลรักสองเพศ (bisexual persons)

นอกจากมีพื้นที่ในสื่อด้านข่าวน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้มีความหลากหลายทางเพศกลุ่มอื่น ภาพตัวแทนบุคคลรักสองเพศยังถูกประกอบสร้างผ่านสื่อด้านข่าวในฐานะของผู้หมกมุ่นในกามอารมณ์เนื่องจากเป็นบุคคลที่สามารถมีเพศสัมพันธ์กับเพศใดก็ได้ โดยสื่อเลือกนำเสนอข่าวในด้านลบว่าบุคคลเหล่านี้สามารถแต่งงานมีครอบครัวได้เหมือนคนปกติ แต่เมื่อลับหลังคู่รักของตนเอง บุคคลเหล่านี้สามารถมีเพศสัมพันธ์กับเพศอื่นๆ ได้หากโอกาสเอื้ออำนวย หรือการมีเพศสัมพันธ์กับเพศใดก็ได้แสดงให้เห็นถึงความมีเสน่ห์เข้ายวนใจ<sup>72</sup> รวมทั้งพบว่า ภาพตัวแทนบุคคลรักสองเพศที่เป็นเพศหญิงมักถูกนำเสนอในลักษณะของผู้มีความดึงดูดทางเพศ<sup>73</sup> แม้จะมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับภาพตัวแทนที่กล่าวไปข้างต้น การศึกษาครั้งนี้ก็ยังพบการนำเสนอข่าวส่วนหนึ่งที่เกี่ยวกับบุคคลรักสองเพศในมิติของหน้าที่การงาน ผลงาน และความสำเร็จในด้านต่างๆ โดยไม่โยงกับเพศวิถีของผู้เป็นข่าว<sup>74</sup>

71 ชีวิตจริงดราม่าอึ้งกว่าละคร นักปั้นมือทอง “เอ-ศุภชัย ศรีวิจิตร”, ไทยรัฐ วันที่ 10 พฤษภาคม 2558 หน้า 20

72 Lights, camera, ‘action’: A journey deep inside Bangkok’s underground porn cinemas reveals a secret world of sex and prostitution, but police say there’s little to worry about, บางกอกโพสต์ วันที่ 24 สิงหาคม 2557 หน้า 6-9

73 แพนคลับอินไม่เล็ก สั่งห้าม “มีม” คำผู้ชาย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 19-25 มีนาคม 2558 หน้า 28; รักไม่เลือกเพศ!! กระต่าย ชอบทั้งหญิงทั้งชาย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 19-25 มีนาคม 2558 หน้า 28

74 “ใหม่” หยูควิ่งหารัก “สาวหล่อ” กัลยาณมิตร ผู้ชายในฝันไม่มีใครรอ ชีวิตอุทิศเพื่องานดูแลตัวเอง, ไทยรัฐ วันที่ 22 พฤศจิกายน 2557 หน้า 29

## 5.4 บุคคลข้ามเพศ (transgender)

### ภาพตัวแทนของหญิงข้ามเพศ (male-to-female transgender)

ในสื่อด้านข่าวของไทย หญิงข้ามเพศถูกนำเสนอในสัดส่วนที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับผู้มีความหลากหลายกลุ่มอื่น นอกจากสัดส่วนใหญ่ถูกเลือกนำเสนอในฐานะของบุคคลในวงการบันเทิงตามที่ได้กล่าวไปเบื้องต้น ยังพบว่าหญิงข้ามเพศถูกสร้างภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาสังคม อาทิ ฆาตกร<sup>75</sup> โจมย<sup>76</sup> ขายบริการทางเพศหรือมีส่วนในการค้าบริการทางเพศ<sup>77</sup> ผู้ก่อคดีข่มขืน<sup>78</sup> การเป็นภัยต่อศาสนา<sup>79</sup> เป็นต้น โดยการนำเสนอข่าวด้านลบเหล่านี้ อุตลักษณ์ความเป็นหญิงข้ามเพศจะถูกขบเน้นให้เด่นชัดมากขึ้นเพื่อให้เป็นจุดขายของข่าว นอกจากนี้มักพบการฉายภาพของหญิงข้ามเพศในฐานะตัวตลก และเป็นผู้มีความต้องการทางเพศสูงกว่าบุคคลปกติ รวมทั้งใช้ภาษาและให้ฉายานามที่เจืออารมณ์ และลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น *กระเทยร้องซี้ด*<sup>80</sup> *ตุ๋นยัยกั๊วโลก*<sup>81</sup> *หอยเทียมหรือจิมเทียม*<sup>82</sup> *กินผู้ชาย*<sup>83</sup> *กินกระเทย*<sup>84</sup> *สาวแตก*<sup>85</sup> *เกิดมาเพื่อฆ่าชะนี*<sup>86</sup> *กั๊นกระดกพริ้วคี่คี่*<sup>87</sup> *ซูดถ้ำทอง*<sup>88</sup> *ถ่าง(อวัยวะเพศเทียม)*<sup>89</sup> *สาวประเภทสอง*<sup>90</sup> เป็นต้น รวมทั้งพบการใช้รูปประกอบข่าวที่ตีตราหญิงข้ามเพศให้เชื่อมโยงกับการค้าบริการทางเพศ หรือรูปที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวเพื่อเป็นการสร้างความน่าสนใจให้แก่ข่าว<sup>91</sup> พบการนำเสนอข่าวแบบตัดสินผู้เป็นข่าวและความเป็นหญิงข้ามเพศถูกนำเสนอเพื่อลดทอนความน่าเชื่อถือของบุคคลผู้เป็นข่าว เช่น การดิสเครดิตผู้มีชื่อเสียงผ่านข่าวซุบซิบว่าอาจเคยมีเพศสัมพันธ์กับหญิงข้ามเพศ<sup>92</sup> หรือการเชื่อมโยงภาพลักษณ์ของนักบวชให้กลายเป็นหญิงข้ามเพศในเชิงล้อเลียน<sup>93</sup> เป็นต้น

75 กระเทยทุบฝรั่ง, ไทยรัฐ วันที่ 16 สิงหาคม 2557 หน้า 15

76 แลเล่ห์กระเทย หลอกเงินญี่ปุ่น, ไทยรัฐ วันที่ 29 มกราคม 2558 หน้า 11; รวบแก๊งค์กระเทย จัดบ้านค้าอาหาร, ไทยรัฐ วันที่ 4 สิงหาคม 2557 หน้า 17

77 “จับกระเทยค้ากาม”, ไทยรัฐ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 หน้า 15; รวบกระเทย-สาว ม.4 ขายกามในม่านรูด ร้าให้อ้างพ่อแม่ทิ้ง จะใช้เป็นทุนการศึกษา, ไทยรัฐ วันที่ 8 สิงหาคม 2557 หน้า 1

78 จับกระเทยป่ากามอนาจารหญิงชรา, ไทยรัฐ วันที่ 17 กรกฎาคม 2557 หน้า 19

79 พระเม้าชิงเงิง พาเสกาคระแวม พร้อมกระเทย-โล้จับระเท็ก, ไทยรัฐ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 1

80 กระเทยร้องซี้ด! พระเอกโรบอทเปิดชิงจิมปลอม, กอสซิปสตาร์ วันที่ 14-20 พฤษภาคม 2558 หน้า 1, 20

81 ตุ๋นยัยกั๊วโลก มั่นหน้า!!! มโนตัวเป็นผู้จัดฯ อีเวนต์ลวงนั๊กข่าว, กอสซิปสตาร์ วันที่ 30 เมษายน-6 พฤษภาคม 2558 หน้า 1, 20

82 กอสซิปสตาร์ วันที่ 5-11 กุมภาพันธ์ 2558 หน้า 20

83 กอสซิปสตาร์ วันที่ 4-10 ธันวาคม 2557 หน้า 73

84 แฟนเน็ตไอดอลรับไม่ได้ อติศคาราเด็ก แอบกินกระเทย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 30 ตุลาคม-5 พฤศจิกายน 2557 หน้า 20

85 นักร้องหมึกควาย สาวแตก ย่องเข้าชานา, กอสซิปสตาร์ วันที่ 30 ตุลาคม-5 พฤศจิกายน 2557 หน้า 20

86 ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 23-29 พฤษภาคม 2558 หน้า 25-29

87 แทค กั๊นกระดกพริ้วคี่คี่ เล่นสตรีเหล็กคอบโลกแตก ฮากระเจาย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 18-24 ธันวาคม 2557 หน้า 65

88 กอสซิปสตาร์ วันที่ 30 ตุลาคม-5 พฤศจิกายน 2557 หน้า 69

89 กอสซิปสตาร์ วันที่ 30 ตุลาคม-5 พฤศจิกายน 2557 หน้า 69

90 ไทยรัฐ วันที่ 26 มกราคม 2558 หน้า 15

91 ‘SMILE, YOU’RE ON CANDID CRACKDOWN’, บางกอกโพสต์ วันที่ 23 พฤศจิกายน 2557 หน้า 1

92 พระเอกโรบอท สวิงกั๊นกับกระเทย, กอสซิปสตาร์ วันที่ 9-15 ตุลาคม 2557 หน้า 20

93 เมย์ เดอะ ธรรมชาติ บิ วิชยู ยังไม่จบนะจ๊ะ, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์-6 มีนาคม 2558 หน้า 1



**ภาพที่ 9:** (ซ้าย) การใช้ภาพของหญิงข้ามเพศเพื่อสร้างความน่าสนใจให้แก่ข่าว (บางกอกโพสต์ วันที่ 30 กันยายน 2558 (ขวา) ภาพของผู้แต่งกายข้ามเพศในฐานะตัวตลก (ไทยรัฐ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2557 หน้า 19) เพื่อโปรโมตซีรีส์โทรทัศน์

นอกจากนี้ พบการนำเสนอข่าวส่วนน้อยที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับหญิงข้ามเพศในแบบไม่เจี้อคติ นำเสนอภาพของหญิงข้ามเพศในฐานะมนุษย์ปกติ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผลงาน ความสำเร็จ มีการใช้ภาษาที่เป็นกลาง หรือแม้แต่มักมีการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกในด้านสิทธิมนุษยชนของหญิงข้ามเพศ แต่ก็เป็นสัดส่วนที่น้อย<sup>94</sup>

### ภาพตัวแทนของชายข้ามเพศ (female-to-male transgender)

จากผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ของชายข้ามเพศในสื่อด้านข่าวมีน้อยมากเมื่อเทียบกับพื้นที่การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับหญิงข้ามเพศ โดยการนำเสนอส่วนใหญ่เน้นการนำเสนออัตลักษณ์ที่เหมือนความเป็นชาย และชีวิตส่วนตัว โดยเฉพาะความรัก<sup>95</sup> เป็นที่น่าสังเกตว่าสื่อด้านข่าวยังขาดความละเอียดอ่อนอันเกิดจากความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับชายข้ามเพศที่จำกัด โดยมักใช้คำว่า “ทอม”<sup>96</sup> หรือ “สาวหล่อ”<sup>97</sup> เป็นฉายานามในการเรียกชายข้ามเพศ

### 5.5 ผู้ที่ไม่นิยมเพศ (queer)

ภาพตัวแทนของผู้ที่ไม่นิยมเพศมักถูกนำเสนอในลักษณะของตัวตลกหรือผู้ที่ผิดแปลกไปจากบุคคลทั่วไปโดยการเน้นนำเสนอในลักษณะที่ตัดสินผู้ที่เป็นข่าว อาจเนื่องจากสังคมหรือสื่อส่วนใหญ่ยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับคนกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้ง รูปแบบการเสนอข่าวจึงถูกนำเสนอผ่านกรอบของความเป็น

94 เปิดใจ คุณพ่อก๊อดจิ..รับลูกได้แม่เป็นกระเทย, วอยซ์ทีวี วันที่ 6 ธันวาคม 2557

95 ปีใหม่ ไปไหนไม่รอด หมดชีวิตให้ ป้าต๊อบ, กอสมขปสตร์ วันที่ 18-24 ธันวาคม 2557 หน้า 88-8

96 มติชนสุดสัปดาห์, วันที่ 6-12 มีนาคม 2558 หน้า 71

97 กอสมขปสตร์ วันที่ 25 กันยายน-1 ตุลาคม 2557 หน้า 90



หญิง-ชาย เช่น การใช้คำว่า “กระเทยไว้หนวด”<sup>98</sup> ในขณะที่คนกลุ่มนี้เชื่อในความลึ้นไหลทางเพศและปฏิเสธในการกำหนดตัวเองให้อยู่ระหว่างความเป็นชายหรือหญิงเท่านั้น

## 5.6 บุคคลสองเพศ (intersex)

จากการศึกษาพบว่าบุคคลสองเพศเป็นกลุ่มคนที่มีความถี่ในสื่อด้านข่าวน้อยที่สุด คือ พบแค่ 2 ข่าว หรือเพียงร้อยละ 0.2 ของข่าวทั้งหมดที่นำเสนอเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยข่าวแรกเป็นข่าวเกี่ยวกับเทพเจ้าในความเชื่อของฮินดูโดยเฉพาะอรรชนารีศวรที่มีลักษณะสองเพศทั้งหญิงและชายในร่างเดียวกัน<sup>99</sup> ในขณะที่ข่าวที่สองเป็นสารคดีข่าวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนสองเพศโดยนำเสนอมุมมองของเกี่ยวกับความผิดแผกแตกต่างจากคนทั่วไปและความลำบากในชีวิตด้วยสาเหตุจากการเป็นบุคคลสองเพศ<sup>100</sup> โดยจากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้ที่มีลักษณะเป็นบุคคลสองเพศ พบได้ประมาณ ร้อยละ 0.05-1.7 – ของจำนวนประชากร<sup>101</sup> ซึ่งจำนวนของการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลสองเพศในสื่อด้านข่าวของไทยที่พบในการศึกษาคั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลสองเพศเป็นกลุ่มบุคคลที่ไร้ตัวตนในสังคมไทย

## 5.7 กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวม (LGBTIQ)

การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีข่าวจำนวน 1 ใน 4 นำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายโดยรวม โดยข่าวส่วนใหญ่ใช้คำสำคัญว่า “LGBT” “ความหลากหลายทางเพศ” หรือ “เกย์” (แม้ว่าใช้คำว่า “เกย์” แต่ในเนื้อหาข่าวที่รวมถึงกลุ่มอื่นด้วย โดยเฉพาะเลสเบียนและหญิงข้ามเพศ) โดยส่วนใหญ่มีการนำเสนอและใช้ภาษาที่เป็นกลาง การนำเสนอเรื่องราวและประเด็นทางบวก สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยไม่มองว่าแตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่ก็พบว่า มีบางบทความที่ใช้ความหลากหลายทางเพศในการโจมตีผู้อื่นหรือมีความหมายในเชิงตีตราว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่เป็นที่รับรู้ทั่วไปเท่านั้นตามที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

98 ไทยรัฐ วันที่ 9 ตุลาคม 2557 หน้า 2

99 อรรชนารีศวร ปฏิมาแห่งความเสมอภาคทางเพศ, มติชนสุดสัปดาห์ วันที่ 18 กันยายน 2557 หน้า 3

100 Intersex activist comes to terms with a painful secret, บางกอกโพสต์ วันที่ 15 มิถุนายน 2557 หน้า 10-11

101 UN Free and Equal Campaign, Intersex Factsheet, 2015, available at: [https://unfe.org/system/unfe-65-Intersex\\_Factsheet\\_ENGLISH.pdf](https://unfe.org/system/unfe-65-Intersex_Factsheet_ENGLISH.pdf) [Accessed 19 April 2016].

## บทที่ 4

# บทสรุปและอภิปราย จากข้อค้นพบหลัก: ประเด็นสำคัญและ ความท้าทาย



จากข้อค้นพบของการศึกษาคั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนส่วนหนึ่งได้นำเสนอข่าวสารข้อมูลโดยขาดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวในฐานะกลุ่มคนที่ผิดแปลกแตกต่างจากผู้อื่นทั่วไปผ่านกระบวนการต่างๆ ดังข้อสรุปและการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

มีการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศผ่านการจัดวางและนำเสนอภาพตัวแทนในรูปแบบใดแบบหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดวางของสื่อ<sup>102</sup>และทฤษฎีการสร้างภาพตัวแทนของสจิวต ฮอล<sup>103</sup> โดยกระบวนการดังกล่าวเริ่มจากการที่สื่อคัดเลือกและขบเน้นเพียงบางมิติของผู้มีความหลากหลายทางเพศให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป โดยเฉพาะมิติเกี่ยวกับบทบาทในการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างจากค่านิยมอันเป็นขนบอาทิ การใช้คำเรียกผู้มีรสนิยมทางเพศแบบชายรักชายว่า “เสื่อเหลือง หรือ สายเหลือง”<sup>104</sup>หรือ “สัวมเต็ม”<sup>105</sup> ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเชื่อมโยงกับอุจจาระและการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก หรือใช้คำเรียกผู้มีรสนิยมแบบหญิงรักหญิงว่า “ตี่ลิ่ง”<sup>106</sup>หรือ “หลงครรชน”<sup>107</sup>ซึ่งเป็นคำที่แสดงนัยยะถึงการมีเพศสัมพันธ์เช่นกัน รวมถึงกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบตีตราโดยการกล่าวถึงเพศสถานะและเพศวิถีที่แตกต่างเพื่อเชื่อมโยงกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งโดยตั้งใจ จนกลายเป็นภาพตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในที่สุด เช่น “ทอมส่งยาบ้า”<sup>108</sup> “กระเทยป่ากาม”<sup>109</sup> ฯลฯ ซึ่งการใช้คำและวิธีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในแนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความตระหนัก ขาดความรู้ความเข้าใจของสื่อมวลชนที่มีต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ และถือได้ว่าเป็นการลดทอนความซับซ้อน สร้างความเข้าใจผิด และถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยที่ผ่านมาต่างก็เห็นพ้องไปในทางเดียวกันว่า แม้เรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถพบเห็นได้ในสื่อ รวมทั้งสื่อด้านข่าว หากแต่รูปแบบการนำเสนอส่วนใหญ่เป็นในลักษณะของการตีตราและภาพลักษณ์ด้านลบ<sup>110</sup> จากผลการศึกษาครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชนบางส่วนมิได้ตระหนักถึงพลังอำนาจของการใช้ภาษาในข่าวที่สามารถประกอบสร้างอคติ การตีตรา และภาพเหมารวมในวงกว้าง อีกทั้งยังถือเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่แอบแฝงมาอย่างแนบเนียนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ในทางตรงกันข้าม หากมีการเสนอข่าวในเชิงบวกเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ สื่อมวลชนบางส่วนกลับเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคลเหล่านั้นเป็นจำนวนน้อย ดังนั้น หากจะอภิปรายผ่านหลักการทางวารสารศาสตร์เกี่ยวกับองค์ประกอบข่าว (news elements) และคุณค่า

102 McCombs & Shaw, 1972 อ้างใน อุบลรัตน์ ศิริยุสศักดิ์. (2550). สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

103 Hall, S. (1997). Representation: Cultural Representations and Signifying Practices. London: Sage.

104 ไทยรัฐ วันที่ 19 กรกฎาคม 2557 หน้า 1

105 วิวัย สัวมเต็ม!! พระเอก Dracula Untold เป็นเกย์, กอสมชปสตาร์ วันที่ 15-19 พฤศจิกายน 2557

106 หันมาตี่ลิ่งเป็นเรื่องเป็นราว คริสเต็น สจิวต ประชดใคร???, กอสมชปสตาร์ วันที่ 8-14 มกราคม 2558 หน้า 70

107 ชาตินี้ไม่เอาผู้ชาย โม หลงครรชน, กอสมชปสตาร์ วันที่ 31 กรกฎาคม-6 สิงหาคม 2557 หน้า 90; ดิดใจดัดนี่!!! แอร์ หลงสาวหล่อ, กอสมชปสตาร์ วันที่ 25 กันยายน-1 ตุลาคม 2557 หน้า 90

108 ไทยรัฐ วันที่ 19 ตุลาคม 2557 หน้า 15

109 จับกระเทยป่ากามอนาจารหญิงชรา, ไทยรัฐ วันที่ 17 กรกฎาคม 2557 หน้า 19

110 Jackson, P. A. (1995). Dear Uncle Go: Male Homosexuality in Thailand. Bangkok: Bua Luang Books.; Sinnot, M. (2004). Toms and Dees: Transgender Identity and Female Same-Sex Relationships in Thailand. Honolulu: University of Hawaii Press; UNDP, USAID (2014) Thailand Country Report; กุลภา วจนสาระ. (2551). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานข้อมูลสุขภาวะทางเพศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขภาวะผู้หญิง.; จเร สิงห์โกวินท์. (2557). สื่อตีตรา: การผลิตซ้ำมายาคติ เกย์ในสังคมไทย. วารสารนิคัภาษาและการสื่อสาร 18(20), 64-76.; ฐิติกร เทรยาภรณ์. (2543). ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักร่วมเพศที่สะท้อนจากเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวัน ไทยช่วงปี พ.ศ.2508-2543. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.; วิทยา แสงอรุณ. (2554). สื่ออย่างมือโปร แนวทางการนำเสนอเรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพฯ: สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.

ทางข่าว (news values)<sup>111</sup> ผลจากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสื่อด้านข่าวส่วนใหญ่นำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศผ่านองค์ประกอบของความเด่น (prominence) ความแปลกหรือผิดไปจากธรรมชาติ (oddity, unusualness) โดยเฉพาะองค์ประกอบทางเพศ (sex) มากกว่าให้ความสำคัญกับความถูกต้อง (accuracy) ความสมดุล (balance) และความเป็นกลาง (objective) ของการนำเสนอข่าว ผ่านการใช้ภาพประกอบและภาษาอันหือหาว แต่ยังคงขาดความเข้าใจและความละเอียดอ่อนของการนำเสนอที่เคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าวในหลายมิติ แม้แต่เรื่องเล็กน้อยที่ละเอียดต่อมิติทางเพศสภาพ อาทิ การใช้คำเรียกหญิงข้ามเพศว่า “นาย”<sup>112</sup> “หนุ่มสวย”<sup>113</sup> เป็นต้น

ผู้มีความหลากหลายทางเพศบางส่วนยังขาดพื้นที่ในสื่อหรือถูกละเลยจากนำเสนอของสื่อ เช่น บุคคลรักสองเพศ (bisexual) บุคคลสองเพศ (intersex) หรือ ผู้ที่ไม่นิยามเพศ (queer) แต่กลับพบว่า สื่อมวลชนส่วนใหญ่เน้นนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในรูปแบบและลักษณะที่เป็นแบบฉบับโดยจำกัดการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศเพียงบางลักษณะที่สมมาตรกับลักษณะทวิลักษณ์ของความ เป็นหญิง-ชาย เช่น การนำเสนอหญิงข้ามเพศที่มีลักษณะที่เป็นหญิงแบบใดแบบหนึ่ง หรือเลสเบียนที่มีลักษณะของความเป็นชาย หรือการใช้คำที่ตัดสินตัวตนทางเพศของผู้เป็นข่าวให้เป็นไปในแบบใดแบบหนึ่งตามที่สื่อมวลชนรับรู้โดยทั่วไป อาทิ *กระเทย ตู๊ด ทอม ดี* ซึ่งกระบวนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้สื่อมวลชนบางส่วนนำเสนอข้อมูลข่าวสารแบบเจืออคติและตัดสินแหล่งข่าว<sup>114</sup> อีกทั้งส่งผลให้กลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การจำกัดความเหล่านั้นกลายเป็นบุคคลที่ไร้ตัวตนในพื้นที่ของสื่อและพื้นที่ทางสังคมไปโดยปริยาย ในขณะที่เดียวกัน สื่อได้มีการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในพื้นที่ของการนำเสนอข่าวให้จำกัดอยู่ในบางลักษณะ และยกเว้นไม่นำเสนอตำแหน่งแห่งที่ในบางลักษณะหรือให้พื้นที่ในข่าวน้อยกว่าอย่างเห็นได้ชัด เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของผู้มีความหลากหลายทางเพศส่วนใหญ่จำกัดอยู่ในส่วนของข่าวบันเทิง หรือนำเสนอในรูปแบบของข่าวเบา ดังสะท้อนให้เห็นได้จากผลการศึกษาข้างต้น ซึ่งผลการศึกษาในมิติดังกล่าวสอดคล้องกับศึกษาหลายชิ้น อาทิ การวิจัยล่าสุดของสิริภพ แก้วมาก (2559) ที่พบว่า การนำเสนอภาพลักษณ์ของเกย์ในสื่อบันเทิงไทยที่สมมาตรกับลักษณะของความเป็นชายถือเป็นภาพลักษณ์ที่สื่ออำนาจนำและมีความเหนือกว่าภาพลักษณ์อื่นๆ โดยเฉพาะภาพลักษณ์ที่สมมาตรกับลักษณะของความเป็นหญิง<sup>115</sup> ซึ่งสามารถเชื่อมโยงให้เห็นได้ว่า สื่อมวลชนบางส่วนนำเสนอเนื้อหาข่าวผ่านการครอบงำของอุดมการณ์แบบปิตาธิปไตย ส่งผลให้เกิดการประกอบสร้างความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ<sup>116</sup> เช่น การล้อเลียนพระ โดยเชื่อมโยงความเป็นพระเข้ากับความหลากหลายทางเพศในรูปแบบต่างๆ เช่น การนำเสนอภาพพิธีชงชาในลัทธิหนึ่งให้กลายเป็นรูปแบบเครื่องแต่งกายของหญิงข้ามเพศ การล้อเลียนคำว่า “นะจ๊ะ” ของนักบวชในลัทธิดังกล่าวโดยใช้รูปแบบตัวหนังสือที่มีนัยยะแสดงให้เห็นถึงความเป็นหญิงอย่างชัดเจน (ใช้ตัวหนังสือสีชมพูและรูปแบบตัวหนังสือที่อ่อนช้อย) รวมทั้ง การพูดถึงผู้มีความหลากหลายทางเพศในลักษณะเป็นวัตถุทางเพศ (ของผู้ชาย)

111 สุกัญญา บูรณเดชาชัย. (2548). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

112 ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 6-12 มิถุนายน 2558 หน้า 7

113 หนุ่มสวยในชุดนักศึกษา. ตอนนี้ผู้หญิงไทยร้องไห้หนักมาก!!!, ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 25 เมษายน-1 พฤษภาคม 2558 หน้า 30-31

114 คงจะเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทยที่หญิงข้ามเพศที่มีลักษณะความเป็นชายมากกว่าหญิงมักได้รับการดูถูกดูแคลนผ่านการใช้คำของสื่อมวลชนที่พบในงานวิจัยครั้งนี้ อาทิ กระเทยร่างยักษ์ และ กระเทยควาย เป็นต้น

115 สิริภพ แก้วมาก. (2559). การสร้างตัวละครหลักและวิธีการเล่าเรื่องชายรักชายในสื่อบันเทิงไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

116 Walby, S. Gender mainstreaming: Productive Tensions in Theory and Practice. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society* 12.3 (2005): 321-343.



ภาพที่ 10: ภาพล้อเลียนพระโดยเชื่อมโยงความเป็นพระเข้ากับความหลากหลายทางเพศผ่านการล้อเลียนคำว่า “นะจ๊ะ” ของนักบวชในลัทธิดังกล่าวและใช้รูปแบบตัวหนังสือพาดหัวข่าวที่มีนัยยะแสดงให้เห็นถึงความเป็นหญิงอย่างชัดเจน (ผู้จัดการรายสัปดาห์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ - 6 มีนาคม 2558 หน้า 1)

ในประเด็นสุดท้าย จะเห็นได้ชัดเจนว่าการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศของสื่อมวลชนบางส่วนได้ขัดต่อจริยธรรมหลายข้อตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อ 27, 16, 15, 11, 9, 8, 7, 6, 4 และ 30 (ตามเอกสารแนบ 1) ซึ่งถือเป็นความท้าทายขององค์กรสื่อมวลชนต่างๆ รวมทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมจริยธรรมสื่อมวลชนในการดำเนินมาตรการป้องกันและแก้ไขการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ขาดความรู้ความเข้าใจในมิติเพศสภาพ เพศวิถี และละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป

บทที่ 5

# ข้อเสนอแนะเชิง นโยบาย

จากข้อค้นพบของการศึกษาค้างนี้ คณะวิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่รัฐบาล องค์กรสื่อมวลชน องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชน องค์กรการศึกษา และองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการทำความเข้าใจ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาคำติตรากรรุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อมวลชนไทย ดังต่อไปนี้

## 1. องค์กรรัฐบาล (รวมทั้งองค์กรทางการเมืองและผู้มีอำนาจของรัฐในการออกกฎหมายและนโยบายต่างๆ ในระดับประเทศ)

- ผู้บริหารในองค์กรของรัฐและผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ควรสนับสนุนในการให้สิทธิทั้งในทางกฎหมายและสวัสดิการสังคมแก่ผู้มีความหลากหลายทางเพศให้เท่าเทียมกับกลุ่มคนรักต่างเพศ ซึ่งถือเป็นหมุดหมายสำคัญในการปรับกระบวนทัศน์ของผู้คนในสังคม รวมทั้งสื่อมวลชนเกี่ยวกับประเด็นสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะสมาชิกในสังคมที่มีศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกัน
- องค์กรรัฐควรสนับสนุนให้บุคลากรของรัฐมีส่วนร่วมในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศร่วมกับหน่วยงานที่ขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว เพื่อสามารถทำความเข้าใจและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในมิติดังกล่าวได้ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมทัศนคติทางบวกแก่บุคลากรในการทำงานเพื่อบริการประชาชนที่มีความหลากหลายอย่างเท่าเทียมกัน
- องค์กรรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรมควรเป็นผู้นำในการประกอบสร้างทัศนคติ และความเข้าใจพื้นฐานแก่ประชาชนในประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และความหลากหลายทางเพศ อาทิ การสนับสนุนนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและบรรจุบทเรียนเรื่องเพศภาวะ เพศวิถี และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างเป็นทางการ
- ควรมีการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้สื่อมวลชนรักษาจรรยาบรรณของวิชาชีพเพื่อป้องกันการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนในกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรของรัฐ องค์กรอิสระ องค์กรเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกำกับดูแลการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนในประเด็นดังกล่าวอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม
- การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนทางสังคมและการผลิตงานวิจัยอย่างต่อเนื่องมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะงานวิจัยที่ประยุกต์แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในประเด็นเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อในมิติเพศภาวะ เพศวิถี และหลักการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการส่งเสริมการประสานการทำงานในลักษณะเครือข่ายที่เข้มแข็งทั้งในเชิงกิจกรรมทางสังคมและวิชาการ อาทิ การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายผู้บริโภครสื่อ เป็นต้น

## 2. องค์กรสื่อมวลชน

- ควรมีการสร้างความตระหนักในกลุ่มเจ้าของสื่อ ผู้บริหาร กองบรรณาธิการ รวมทั้งสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ให้เห็นความสำคัญในมิติเพศภาวะ เพศวิถี และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งควรมีการพัฒนาเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะสามารถส่งผลทางในทางบวกต่อแนวโน้มการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนแขนงนั้นๆ โดยรวม รวมทั้งกำหนดนโยบายต่างๆ ขององค์กรที่สนับสนุนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ตระหนักถึงมิติเพศภาวะ เพศวิถี และส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศต่อไป
- องค์กรสื่อมวลชนควรสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และความหลากหลายทางเพศร่วมกับหน่วยงานที่ขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว เพื่อสามารถทำความเข้าใจ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งนำเสนอข่าวสารในมิติดังกล่าวโดยมีพื้นฐานจากการเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ
- ควรสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในกลุ่มสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาศักยภาพสื่อมวลชนในระดับปฏิบัติการและสื่อมวลชนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักเกี่ยวกับประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งสนับสนุนให้เพิ่มจำนวนของการทำข่าวเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ ข่าวในเชิงสร้างสรรค์และข่าวเชิงลึกให้มากยิ่งขึ้น
- องค์กรสื่อควรสนับสนุนกระบวนการเสริมสร้างทักษะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการพัฒนาเครือข่ายสื่อมวลชนในการรณรงค์ และสร้างสรรค์เนื้อหาที่สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งสร้างค่านิยมการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร โดยมีหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพกำกับอยู่เสมอ และสามารถแสดงจุดยืนเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในกลุ่มของสื่อมวลชนด้วยตนเอง

## 3. สภาวิชาชีพสื่อมวลชน สมาคมสื่อมวลชนแขนงต่างๆ รวมทั้งองค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแล และพัฒนาสื่อมวลชน

- สมาคมสื่อมวลชน องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและพัฒนาสื่อมวลชนควรมีกระบวนการในการกำกับดูแล และสนับสนุนการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชน โดยมีหลักจริยธรรมแห่งวิชาชีพกำกับอยู่เสมอ ควรมีหลักการในการตรวจสอบวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนว่ามีอคติหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศหรือไม่
- องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชน และคณะกรรมการพิจารณาเนื้อหาสื่อแขนงต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้ง ควรมีผู้เชี่ยวชาญหรือตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาสื่อด้วย นอกจากนี้ องค์กรฯ และคณะกรรมการฯ ดังกล่าวควรมีการ

ทบทวนผลการทำงานของตนเองในด้านต่างๆและเผยแพร่ผลการดำเนินงานในรอบปีเพื่อเป็นประเมินผลการทำงาน

- องค์กรที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสื่อมวลชนควรดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเกี่ยวกับช่องทางการแสดงความคิดเห็น หรือข้อร้องเรียนของผู้รับสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสื่อแขนงต่างๆ รวมทั้งควรแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในการแสดงความไม่เห็นด้วยและมีมาตรการต่างๆต่อสื่อมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในลักษณะของละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ
- ในการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพสื่อมวลชนตามที่องค์กรพัฒนาสื่อมวลชนได้ดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการเพิ่มประเด็นด้านเพศสถานะ เพศวิถี และหลักการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยในกระบวนการพัฒนาเนื้อหาการอบรมหรือการดำเนินการจัดการอบรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญหรือตัวแทนผู้มีความหลากหลายทางเพศมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว รวมทั้งมีการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายสื่อมวลชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวด้วย

#### 4. องค์กรการศึกษา

- ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์เกี่ยวกับประเด็นด้านเพศสถานะ เพศวิถี และหลักการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ โดยเฉพาะตัวแทนผู้มีความหลากหลายทางเพศหรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าวมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร วิทยากรหลักสูตร และประเมินคุณภาพของบัณฑิต
- ควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยและคณาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานิเทศศาสตร์ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งมีบทบาทในการจัดอบรมในประเด็นของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านเพศสถานะ เพศวิถี และหลักการด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งในระดับสถานศึกษา การจัดอบรมแก่สื่อมวลชนและชุมชน

#### 5. องค์กรที่ทำงานในประเด็นความหลากหลายทางเพศ (ทั้งในรูปแบบของการขับเคลื่อนทางสังคมขององค์กรพัฒนาเอกชนและเชิงวิชาการ)

- ควรมีการพัฒนาคู่มือสำหรับสื่อมวลชนเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยจัดทำขึ้นผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญ โดยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญหรือตัวแทนของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานแก่สื่อมวลชนแขนงต่างๆในการนำเสนอประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนดังกล่าว



- สนับสนุนการสร้างเครือข่ายของสื่อมวลชนในระดับต่างๆ รวมทั้งนักข่าวพลเมือง สื่อสังคมออนไลน์ และผู้ทำงานด้านสื่อที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาศักยภาพสมาชิกในเครือข่ายให้มีศักยภาพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นเพศภาวะ เพศวิถี และหลักสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกในเครือข่ายเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงต่อไป

## 6. ผู้รับสารทั่วไป และกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

- ควรตระหนักในความเป็นผู้รับสารที่ตื่นตัว (active audience) โดยพัฒนาความคิดเชิงวิพากษ์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งควรให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนของตน โดยเล็งเห็นว่าการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อมวลชนในเชิงล้อเลียน หรือมีอคติต่อเพศสภาพ เพศวิถีของผู้มีความหลากหลายทางเพศถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่ง รวมทั้งควรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในเครือข่ายทางสังคมต่างๆ เพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบการนำเสนอของสื่อมวลชนในลักษณะต่างๆ

## ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการดำเนิน โครงการวิจัยในครั้งนี้ คณะนักวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษาต่อยอดในประเด็นดังกล่าวดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาประเด็นดังกล่าวในสื่อแขนงอื่นๆต่อไป รวมทั้งมีการวิเคราะห์ทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งผ่านกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่หลากหลาย อาทิ แนวคิดสตรีนิยม ทฤษฎีสัญญาวิทยา เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาในกลุ่มผู้รับสารกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ เพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ ความเข้าใจ การให้ความหมาย และต่อรองความหมายในประเด็นดังกล่าว
3. ควรมีการต่อยอดการศึกษาครั้งนี้โดยใช้กระบวนการวิจัยที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น



# บรรณานุกรม

## ภาษาไทย

- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย. ประชากรและสังคม 2554. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- กฤตา วจนสาระ. (2551). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความ ในฐานข้อมูลสุขภาวะทางเพศ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- จร สิงห์โกวินท์. (2557). สื่อดีตรา: การผลิตซ้ำมายาคติ เกย์ ในสังคมไทย. วารสารนิคัภาษาและการสื่อสาร 18(20), 64-76.
- จิตติมา ภาณุเดช. (2551). 11 ปีแห่งการเคลื่อนไหวของข่าวความหลากหลายทางเพศ. ใน มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความในฐานข้อมูลสุขภาวะทางเพศ. กฤตา วจนสาระ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง. 92-98.
- ชาย โปธิสิตา. (2547). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ฐิติกร เทรยาภรณ์. (2543). ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักร่วมเพศที่สะท้อนจากเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันไทย ช่วงปี พ.ศ.2508-2543. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร บุญวัฒน์. (2538) หลักการหนังสือพิมพ์ คู่มือฉบับประสบการณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- นิกร อาทิตย์. (2552). มองเกย์ผ่านสื่อมวลชน. ใน เปิดประตูสู่รุ่ง หนังสือและเว็บไซต์ของเกย์-กระเทยในสังคมไทย. ปีเตอร์ เอ. แจ็คสัน และ นฤพนธ์ คิ้ววิเศษ บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ควอลิตี้ กราฟฟิค เฮ้าส์. 152-158.
- วารุณี ฟองแก้ว, นริสา วงศ์พนารักษ์, กังวาล ฟองแก้ว, และ สุมาลี เลิศมัลลิกาพร. (2549) การศึกษาอัตลักษณ์ทางเพศในวัยรุ่น. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- วิทยา แสงอรุณ. (2554). สื่ออย่างมือโปร แนวทางการนำเสนอเรื่องราวของผู้มีความหลากหลายทางเพศ. กรุงเทพฯ: สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย.
- สุกัญญา บุรณเดชาชัย. (2548). การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น. ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิรภพ แก้วมาก. (2559). การสร้างตัวละครหลักและวิธีการเล่าเรื่องชายรักร่วมชายในสื่อบันเทิงไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์. (2550). สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.

## ภาษาอังกฤษ

- De Lind van Wijngaarden, J. & Ojanen, T. (2016). Identity Management and Sense of Belonging to a Gay Community Among Young Rural Thai Same-sex Attracted Men: Implications for HIV Prevention and Treatment. *Culture, Health and Sexuality*. 4(18), pp. 390–377.
- Fongkaew, K. (2014). School Girls' Sexualities, Media and Popular Culture in Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai. Ph.D. Dissertation, Chiang Mai University.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage.
- Jackson, P. A. (1995). *Dear Uncle Go: Male Homosexuality in Thailand*. Bangkok: Bua Luang Books.
- Jackson, P. A. (1999). Queer Bangkok after the Millennium: Beyond Twentieth-Century Paradigms. In *Queer Bangkok: 21st Century Markets, Media, and Rights*. Jackson, P., ed. Chiang Mai: Silkworm Books. pp. 14–1.
- Jackson, P. A. (2011). Tolerant but Unaccepting: The Myth of a Thai “Gay Paradise”. In *Genders & Sexualities in Modern Thailand*. Jackson, P. and Cook, N., eds. Chiang Mai: Silkworm Books. pp. 242–226.
- Lyotard, J. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Manchester: Manchester University Press.
- McCombs, M. (2004). *Setting the Agenda: Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Blackwell Publishing.
- Sinnot, M. (2004). *Toms and Dees: Transgender Identity and Female Same-Sex Relationships in Thailand*. Honolulu: University of Hawaii Press.
- UNDP, USAID (2014). *Being LGBT in Asia: Indonesia Country Report*. Bangkok: United Nations Development Programme.
- UNDP, USAID (2014). *Being LGBT in Asia: Philippines Country Report*. Bangkok: United Nations Development Programme.
- UNDP, USAID (2014). *Being LGBT in Asia: Thailand Country Report*. Bangkok: United Nations Development Programme.
- Walby, S. (2005) Gender Mainstreaming: Productive Tensions in Theory and Practice. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society* 12.3: pp. 343–321

# เอกสารแนบ 1: ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรม แห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๑

โดยที่เจ้าของ ผู้ประกอบการ บรรณาธิการ และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งหลายได้พร้อมใจกัน สถาปนา  
สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมตนเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับ  
ผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการใช้สื่อ  
หนังสือพิมพ์ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระ  
มหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน รวมทั้งยึดถือ  
ความยุติธรรม และความเที่ยงธรรมเป็นหลักในการประกอบวิชาชีพ อาศัยความตามข้อ ๕ (๑) และข้อ ๑๔ (๔)  
แห่งธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีมติ  
เห็นชอบให้ตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ดัง ต่อไปนี้

.....

## หมวด ๑

### หมวดทั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ.๒๕๔๑”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“ข่าว” หมายถึง เนื้อข่าว ความนำหรือตัวโปย พาดหัวข่าว ภาพข่าว และคำบรรยายภาพข่าว

“หนังสือพิมพ์” หมายถึง หนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๐

“ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์” หมายถึงผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภา การหนังสือพิมพ์  
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๐

## หมวด ๒

### จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ ๔ หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและความครบถ้วน

ข้อ ๕ หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือ หมู่  
คณะ

ข้อ ๖ หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ ๗ หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ ๘ หนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ ๙ หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ ๑๐ เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ ๑๑ การเสนอข่าวที่มีการพาดพิง อันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาด ดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๓ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ ๑๔ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าว นั้นไว้ หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกาหรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้ เป็นความลับ

ข้อ ๑๕ ในการเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรีและผู้ด้อย โอกาส ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรีและผู้ด้อย โอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ ๑๖ การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ ๑๗ หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถน

ข้อ ๑๘ ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ ๑๙ ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณา ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

### หมวด ๓

#### จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๒๐ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติกรใดๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ ๒๑ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร่องสิทธิหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ ๒๒ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชน ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง รอบด้าน

### หมวด ๔

#### แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ ๒๓ ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชน ได้รับข้อมูล ข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ ๒๔ การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชนและไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ ๒๕ การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ ๒๖ ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ ๒๗ หนังสือพิมพ์ พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ ๒๘ หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ ๒๙ หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่า เจ้าของประกาศโฆษณานั้นเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่ยังมลาย

ข้อ ๓๐ ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

นายมานิจ สุขสมจิตร

ประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

ที่มา: <http://www.presscouncil.or.th/>

# เอกสารแนบ 2: คำสำคัญที่ใช้ในการค้นหา จากเว็บไซต์ข่าวออนไลน์

## English keywords

ASEAN SOGIE Caucus

Drag queen

Facebook

HSBC

Human Rights First

Human Rights Watch

IOC

LGBT

LGBT voice

LGBTIQ

LGBTQ

RCA

Sydney Siege

The Circle

## ภาษาไทย

1448 รักเราของใคร

LGBTกับธุรกิจ

กฎหมายควบคุม

กฎหมายคู่ชีวิต

กฎหมายแต่งงาน

กลุ่ม yes lgbt

กลุ่มคนหลากหลายทางเพศ

กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

กลุ่มรักเพศเดียวกัน

กลุ่มหลากหลายทางเพศ

กะเทย

การกีดกันกลุ่มผู้มีความหลากหลาย

หลายทางเพศ

การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิความ

หลากหลายทางเพศ

การทำนิตินกรรมร่วมกัน

การปกป้องสิทธิของกลุ่มLGBT

การยอมรับจากครอบครัว

การสังหารกะเทย

เกย์

เกย์กำลังจะครองโลก

คณะกรรมการโอลิมปิกสากล

คนข้ามเพศ

ครอบครัวเพศหลากหลาย

ความต้องการในชีวิตคู่

ความเท่าเทียมทางเพศ

ความเท่าเทียมทางเพศกับเพศชาย

และหญิง

ความเปิดกว้างทางเพศของรัฐ

คอมมิวนิสต์

ความมั่นคง

ความมั่นคงของชาติ

ความรุนแรง

ความรุนแรงทางเพศ

ความหลากหลายทางเพศ

ความเหลื่อมล้ำทางเพศ

คอลัมน์นิสต์

คู่รักเพศเดียวกัน

ฆ่าตัวตาย

งานมหกรรมหนังสือ

จดทะเบียนสมรส

จับกระแส

ชายรักชาย

ชาวสกอต

ชาวสิริรัฐ

ชุมชนสิริรัฐ

ชุมชนออนไลน์

ซิดนีย์

ซีวิล พาร์ทเนอร์ชิพ

ซีอีโอ

โซเชี่ยลเน็ตเวิร์ก

แดร์กควิน

ต่อต้านเกย์

แต่งงาน

ทอม

ดี

ไบเซ็กชวล

เสื่อไบทรานส์เจนเดอร์

ทรานส์เซ็กชวล

เคเวียร์

ชายรักชาย

หญิงรักหญิง	พลเมืองชั้นสอง	สตรีข้ามเพศ
สาวประเภทสอง	พิธีกรรม	สตีฟ จ๊อบส์
สาวประเภท2	พื้นที่ปลอดภัย	สถานะทางเพศในเฟซบุ๊ก
หญิงข้ามเพศ	เพศสภาพ	สถานะทางเศรษฐกิจ
ผู้ชายข้ามเพศตีลัง	หนังเกย์	สวีตเซอร์แลนด์
ไม้ป่าเดียวกัน	ฟรีแลนซ์	สหภาพคนข้ามเพศยุโรป
ชาวสีรุ้ง	ภัยคุกคาม	สหรัฐอเมริกา
ชุมชนสีรุ้ง	ภาพยนตร์ไทย	สหราชอาณาจักร
กลุ่มคนรักเพศเดียวกัน	ภาพยนตร์ lgbt	สังคมชายเป็นใหญ่
สถานะทางเพศ	ภาษาจีน	สังคมไทย
เพศสถานะเพศวิถี	มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทย	สิทธิเท่าเทียมทาง lgbt
ทัศนคติ	มูลนิธิเพื่อสิทธิและความเป็นธรรมทางเพศ	สิทธิเสรีภาพ
ทำธุรกิจส่วนตัว	มูลนิธิอัญจารี	สิทธิเสรีภาพของชาวLGBT
ทิม คุก	รักร่วมเพศ	ลีลม
เทย์เทียวไทย	รักร้างสยาม	หนังเกย์ไทย
นักวิชาการด้านเพศภาวะ	รัฐธรรมนูญ	หนังสือคดี
นางแบบข้ามเพศ	รัฐธรรมนูญฉบับสุวรรณ	หนังสือ
บรรณาธิการ	รัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์	หมา เป้าหัดี้
บารัก โอบามา	เวียดนาม	หยุดเหยียดเพศ
เบิกค่ารักษาพยาบาลได้	ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิตฉบับประชาชน	หลอกหลวง
ปกป้องสิทธิชาว LGBT	ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต	ห้ามกะเทยเข้าผับ
เปิดตัว	เลสเบี้ยน	เหยียดเพศ
ผู้ชาย	เลือกปฏิบัติ	อินเตอร์เซ็กส์
ผู้บริหาร	วรรณกรรม	ออสเตรเลีย
ผู้บริหารเกย์	วรรณกรรมสีรุ้ง	อังกฤษ
ผู้มีความหลากหลายทางเพศ	วัดแขก	อันโตนิโอ ซิมอยล์
ผู้หญิง	วันสิทธิความหลากหลายทางเพศ	อุ้มบุญ
พระแม่ศรีอุมาเทวี	สกอตแลนด์	แอฟฟิเคชั่น
พระราชบัญญัติคู่ชีวิต	ส่งเสริมสิทธิชาว LGBT	แอฟฮาคุ
พราหมณ์		อินดู

# เอกสารแนบ 3: ตัวอย่างของการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศที่มีความเป็นกลางและปราศจากอคติ

ข่าวภาษาไทย

## สมาคม LGBT ระดับโลก จี้ มธ.ไม่ควรเลือกปฏิบัติ อ.เคท

by Janewit Chausawathee

ตัวแทนสมาคมอิลก้าเอเชีย และสมาคมอิลก้าโลก ยื่นหนังสือถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรณีไม่รับ ‘เคท ครั่งพิบูลย์’ เข้าเป็นอาจารย์ พร้อมเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยทบทวนกระบวนการคัดเลือกอาจารย์ใหม่ ให้โปร่งใสและยุติธรรม

ตัวแทน สมาคมอิลก้า เอเชีย และสมาคมอิลก้า โลก ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่เคลื่อนไหวในประเด็นการพิทักษ์สิทธิมนุษยชน ของ LGBT มากกว่า 30 ปี ใน 80 ประเทศทั่วโลก และมีองค์กรในเครือข่ายกว่า 1,200 องค์กร เข้ายื่นจดหมายเปิดผนึกถึงอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรณีคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย มีมติไม่จ้าง เคท ครั่งพิบูลย์ เป็นอาจารย์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

เนื้อหาในจดหมายระบุว่า กรณีนี้เป็นกรณเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ขัดกับหลักการสิทธิมนุษยชนสากล พร้อมเรียกร้องให้มหาวิทยาลัยทบทวนกระบวนการคัดเลือกอาจารย์โดยด่วน เพื่อให้อยู่บนหลักการของความเท่าเทียมและยุติธรรมระหว่างเพศ เน้นหลักการความโปร่งใส และคำนึงถึงความเป็นธรรม

และเห็นว่า อาจารย์เคท ควรมีสิทธิต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน พร้อมแสดงความคาดหวังว่า ธรรมศาสตร์ จะยังคงไว้ซึ่งปรัชญาของมหาวิทยาลัย ที่จะดำรงไว้ซึ่งเสรีภาพและความเท่าเทียมกันของคนทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติด้วย สถานะทางสังคม เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ อุดมการณ์ทางเพศและการแสดงออก

ประธานร่วม สมาคมอิลก้า เอเชีย ย้ำว่า จากกรณี อาจารย์เคท ทำให้นับแต่บัดนี้ องค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานด้าน LGBT จะจับตาปัญหาการเลือกปฏิบัติกรทำงานของคนข้ามเพศ ในธรรมศาสตร์ และในประเทศไทย ต่อ ด้านเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นตัวแทนรับจดหมาย ก็เปิดเผยว่า จะดำเนินการส่งจดหมายถึง นายสมคิด เลิศไพฑูรย์ อธิการบดีต่อไป

ที่มา: <http://news.voicetv.co.th/thailand/197823.html> วันที่ 27 เมษายน 2558



# โลกาภิวัตน์

GLOBALIZATION



กีดกันเกย์และเลสเบียน



ผู้ร่วมเดินขบวนแสดงการต่อต้าน การแสดงความรังเกียจเกย์และเลสเบียน ในกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี พวกเขาเฉลิมฉลองที่จะมีการถอนข้อความ การถือว่าความรักร่วมเพศเป็นโรคอย่างหนึ่ง ที่มีอยู่ในประกาศขององค์การอนามัยโลกออกไป.

ที่มา: ไทยรัฐ วันที่ 21 พฤษภาคม 2558 หน้า 7





PHOTO: AFP

## ELTON JOHN, PARTNER GUESTS OF HONOUR AT US GAY RIGHTS GALA

British pop music icon Elton John and his partner David Furnish will be the guests of honour when the Human Rights Campaign hosts its annual gala, the LGBT rights group said on Wednesday.

In a statement, the HRC — at the forefront of efforts to legalise same-sex marriage in the United States — said it wanted to salute the couple for their work as global Aids activists and philanthropists.

“As we celebrate the progress we’ve made over the last year while focusing on what we have yet to accomplish,” said HRC president Chad Griffin.

“Their life’s work inspires us as we keep moving forward for equality,” he added.

Former president Bill Clinton, whose wife Hillary is considering a White House bid, is to deliver the keynote address at the sold-out HRC National Dinner on Oct 25 in Washington that is expected to attract more than 3,000 guests.

British-born John, 67, one of the world’s most popular recording artists, is founder of the Elton John Aids Foundation, which has raised more than US\$300 million (9.7 billion baht) to support Aids programmes in more than 50 countries.

He entered into a civil partnership with Furnish, 51, a Canadian-born filmmaker and former advertising executive, in December 2005. The couple, with homes in Britain and the US, have two sons via a surrogate. AFP

ที่มา: บางกอกโพสต์ วันที่ 6 ตุลาคม 2557 หน้า 3





PHOTO: APICHI JINAKUL

**UNANIMOUS DECISION:** Isabella Santiago, centre, beat 21 contestants from 18 countries to win the 'Miss International Queen' title and 440,000 baht in prize money.

## Venezuelan wins transgender title

» A 22-year-old Venezuelan was crowned "Miss International Queen" on Friday night at a beauty contest that bills itself as the world's largest pageant for transsexuals and transvestites.

Isabella Santiago beat 21 contestants from 18 countries to win the title and 440,000 baht in prize money at a glittering event in the resort town of Pattaya. She is also eligible for free cosmetic surgery, among other gifts from sponsors.

Thai contestant Nitsa Katrahong was named first runner-up and received 150,000 baht, while Lao contestant and second runner-up Piyada Inthavong took home 95,000 baht.

When asked what she planned to do after her win, Ms Santiago, who wore a shimmering white evening gown, laughed and said "sleep".

"When on stage, she is so elegant and

that's why the judges' decision was unanimous," said media personality and academic Seri Wongmontha, one of the pageant's judges.

The 10th annual contest was held at Tiffany's nightclub, which is famous for its transgender cabaret shows. Pageant applicants must be male-born transvestites or pre- or post-operative transsexuals.

Like other beauty pageants, contestants for "Miss International Queen" paraded in national costume, evening gowns and swimsuits.

Miss USA Samira Sitara said participating in the contest was a "dream come true". She said the pageant was the first time she was coming out publicly after being encouraged by friends.

"You know what, this is life and you can't run away from the past. I can't hide it anymore," she said. Post reporters and Reuters

# ประวัติคณະนักวิจัย

## นักวิจัยหลัก

**ดร.กั้วภาพ ฟองแก้ว** อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณະมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินโครงการวิจัยและมีผลงานตีพิมพ์ในประเด็นเกี่ยวกับเพศสภาพ เพศวิถี ความหลากหลายทางเพศ สื่อ วัยรุ่น วัฒนธรรมสมัยนิยม สุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ และการป้องกันเอชไอวี/เอดส์ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการวิจัยและทำหน้าที่เป็นนักวิจัยและ National Consultant ให้แก่หลากหลายองค์กร อาทิ UNFPA, Plan Sri Lanka, UNDP, USAID, RTI และ FHI 360

## คณະนักวิจัยร่วม

**อโนพร เครือแดง** นักจิตวิทยาชำนาญการพิเศษ รักการสอนเป็นชีวิตจิตใจ ปัจจุบันทำงานด้านกระบวนการ วิทยากร ด้านเพศวิถี และ ความหลากหลายทางเพศ , empowerment, human rights, NLP (neuro-linguistic programming) และเป็นเจ้าของกิจการ Life Skills Thailand ซึ่งเป็น hub education เพื่อการเรียนรู้เฉพาะด้าน อีกทั้งยังมีประสบการณ์ด้านการตลาด สื่อ new media ในรูปแบบออนไลน์ทุกประเภทมานานนับ 10 ปี

**สุมน อุ่นสาริต** จบปริญญาตรีมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง กระโดดเข้ามาเรียนรู้การทำงานในโลกของ NGO หลังจากทำงานเป็นโปรดิวเซอร์รายการทีวีเล็กๆของช่องทรูวิชั่น สนใจประเด็นเฉพาะเรื่องหญิงรักหญิงทอมและทรานส์แมน เคยส่งหนังสือเรื่อง The Inconvenient Truth เข้าประกวดโครงการหนังสือสั้นสิริรุ่งเมื่อ 2551 ในปี 2554-2553 เป็นผู้ประสานงานโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มหญิงรักหญิง กัลยาสโมสรสนับสนุนโดย แผนงานสุขภาวะทางเพศ (สสส.) และยังคงสนใจทำกิจกรรมเสริมศักยภาพกลุ่ม LGBT และ workshop เพศวิถี ร่วมกับกลุ่ม LovePattaya มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

**เมธาวิ คัมภีร์ทัศน** จบปริญญาตรีสาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความสนใจเรื่องประเด็นความหลากหลายทางเพศจึงเริ่มติดตามข่าวกิจกรรมและงานวิชาการตั้งแต่ปี 2550 เข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการกัลยาสโมสร โดยทุนของมูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิงในปี 2553 ต่อมาได้เข้าร่วมทีมของกัลยาสโมสรซึ่งร่วมกับเลิฟแพททยา ตำแหน่งผู้บันทึกและนักเขียน ปัจจุบันทำหน้าที่เป็นผู้จัดการโครงการ “Social Network for LGBT Rights” โดยรับทุนจาก American Jewish World Service

**นิศารัตน์ จงวิศาล** เริ่มต้นจากการร่วมกิจกรรมพื้นที่ปลอดภัยกับกัลยาสโมสรเมื่อปี 2011 หลังจากนั้นได้ติดตามข่าวสารกิจกรรมของกลุ่มมาเป็นเวลาหลายปีจนกระทั่งได้เข้าร่วมกับกิจกรรมของเลิฟแพททยาเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2014 หลังจากนั้นได้เข้าร่วมเรียนรู้กระบวนการการทำงานกิจกรรมสำหรับหญิงรักหญิงกับเลิฟแพททยา และได้ศึกษาองค์ความรู้ด้านเพศวิถีและความหลากหลายทางเพศจากการร่วมทำกิจกรรมและร่วมจัด

กิจกรรมอีกหลายครั้งจนกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของทีมเลิฟพิชชา ปัจจุบันเป็นนักเขียนและผู้ช่วยกระบวนกรของเลิฟพิชชาและเว็ปไซต์ [www.lgbtnewsthailand.com](http://www.lgbtnewsthailand.com)

**อรอนงค์ อรุณเอก** ก้าวแรกเริ่มจากการเป็นอาสาสมัครของสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย ยามว่างชอบเดินทางท่องเที่ยว เปิดหูเปิดตา เรียนรู้อะไรใหม่ๆ ร้องเต้นเล่นดนตรี ปัจจุบันทำงานสื่อสารมวลชนให้กับสำนักข่าวต่างประเทศแห่งหนึ่ง จัดรายการวิทยุ และเป็นนักเคลื่อนไหวอิสระด้านสิทธิมนุษยชนและความหลากหลายทางเพศ

**Jensen Byrne** ดำรงตำแหน่ง International Consultant ของ UNDP ในประเด็นสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจาก Dublin City University และปริญญาตรีจาก Trinity College Dublin นอกจากนี้ Jensen Byrne ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง Executive Board Member ของ International Gay, Lesbian, Bisexual, Transgender, Queer and Intersex Youth and Student Organisation (IGLYO) ในปี พ.ศ. 2559







มหาวิทยาลัยบูรพา

169 ถนนลงหาดบางแสน ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 20131